

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Tereza Koderová

© 2023 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tereza Koderová

Ekonomika a management

Název práce

Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Název anglicky

Characteristic of tourism in the Karlovy Vary region

Cíle práce

Hlavním cílem práce je charakterizovat cestovní ruch v Karlovarském kraji a sestavit pětidenní poznávací zájezd ve vybrané lokalitě. Do dílčích cílů této části práce spadá výběr technických památek, pomocí dotazníkového šetření zjistit preference klientů a naplánování zájezdu. Lokalita bude vybrána na základě preferencí zjištěných z dotazníku.

Metodika

V závislosti na cíli práce je v rámci teoretické části, sestavené na základě relevantních informačních zdrojů, potřeba definovat pojem "cestovní ruch" – uvést základní pojmy (kdo je účastníkem, subjektem, objektem), typologii, formy a druhy turismu. Důležitou kapitolu tvoří i jeho samotný vývoj, který bude charakterizován od samotného historického vzniku až po specifika a trendy současného cestovního ruchu s nástinem pohledu do budoucnosti. V neposlední části bude problematika podrobena současným problémům a jejich dopadem na turismus a budou analyzována rizika (ekologická, politická, bezpečnostní, zdravotní) pro jeho další rozvoj. Především je kladen důraz na Karlovarský kraj, jakožto vybranou oblast, kde je definováno, jaké formy turismu jsou v daném regionu specifické.

V části praktické jsou znalosti uplatňovány v rámci sestavení a kalkulace pětidenního zájezdu do vybrané destinace se zaměřením na poznání technických památek. Používány budou metody specifikace a dotazníkové šetření, jehož úkolem je zjistit zájem o samotný zájezd a památky.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, zájezd, region, památky, Karlovarský kraj, technické památky

Doporučené zdroje informací

BERÁNEK, J. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: mag CONSULTING, 2013. ISBN 978-80-86724-46-1.
FORET, M. – FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207-
GOELDNER, C R. – RITCHIE, J R B. *Cestovní ruch : principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN
978-80-265-0298-2.
HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch : pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN
80-7168-948-3.
HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 2001. ISBN 80-85970-36-8.
KOTÍKOVÁ, H. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.
MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Analýzy cestovního ruchu ve světě a ČR*. Praha: MMR.cz, 2022
ŠÍROVÁ, K.; ŠÍR, J. *Technické památky České republiky*. Rubico, 2012. ISBN 978-80-7346-141-6
UNWTO, *International Tourism Highlights, 2020 Edition*, Madrid: UNWTO, 2020. ISBN 978-92-844-2245-6
VYSTOUPIL, J. – ŠAUER, M. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Vydavatelství
a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Zbyněk Kuna, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 15. 6. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 11. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2023

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především vedoucímu práce Ing. Zbyňku Kunovi, Ph.D. za jeho pomoc a odborné rady, které mě provázely při vypracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat rodině a známým, kteří mě během celého studia podporovali.

Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou cestovního ruchu a zejména pak jeho využitím v Karlovarském kraji. Do úvodní kapitoly spadá charakteristika cestovního ruchu – vymezení pojmu „cestovní ruch“, jeho význam a faktory, které mají dopad na cestovní ruch a výrazně ho ovlivňují. V následující kapitole je uvedena typologie cestovního ruchu, pod kterou spadají jednotlivé druhy a formy. V neposlední části se nachází kapitola, která je podrobena vývoji od samotného počátku až po specifika a trendy současného turismu. Hlavní část je věnována Karlovarskému kraji, kde je definováno, jaký druh cestovního ruchu se zde uplatňuje. Jsou zde zmíněny i památky, díky kterým je tento kraj atraktivním pro turisty.

Poslední část práce tvoří sestavení a kalkulace pětidenního zájezdu realizovaného v Karlovarském kraji se zaměřením na poznání technických památek doplněných o návštěvy míst a památníků významných osobností, které v kraji pobývaly a proslavily jej.

Klíčová slova: Karlovarský kraj, cestovní ruch, region, zájezd, technické památky, kalkulace

Characteristic of tourism in the Karlovy Vary Region

Abstract

This Bachelor thesis deals with issues of tourism and its use especially in the Karlovy Vary Region. Introductory chapter includes the characteristic of tourism – definition of the term “tourism”, its importance and the factors that have impact on tourism and significantly affect it. In the following chapter is mentioned the typology of tourism under which individual types and forms fall. In last but not least part is chapter that is submitted to the historical development of tourism from the very beginning to specifics and trends of contemporary tourism. The main part is dedicated to Karlovy Vary Region where it is defined what kind of tourism is applied here. Monuments that make this region attractive for tourists are also mentioned.

The last part of Bachelor thesis consists of compilation and calculation of five-day excursion tour to the Karlovy Vary Region with focus on technical monuments supplemented by visits to places and monuments of important personalities who spent some time there and made this region famous.

Keywords: Karlovy Vary Region, tourism, region, tour, technical monuments, calculation

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Cestovní ruch	14
3.1 Vymezení cestovního ruchu	14
3.2 Význam cestovního ruchu.....	14
3.3 Systém cestovního ruchu.....	15
3.3.1 Subjekt cestovního ruchu.....	15
3.3.2 Objekt cestovního ruchu	15
3.3.3 Předmět cestovního ruchu.....	16
3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch.....	16
3.4.1 Ekonomické prostředí	16
3.4.2 Politické prostředí	17
3.4.3 Technicko-technologické prostředí.....	17
3.4.4 Sociální prostředí	17
3.4.5 Ekologické prostředí	18
4 Typologie cestovního ruchu	19
4.1 Druhy cestovního ruchu	19
4.1.1 Rekreční cestovní ruch.....	19
4.1.2 Sportovní cestovní ruch	20
4.1.3 Dobrodružný cestovní ruch.....	20
4.1.4 Lázeňský cestovní ruch.....	20
4.1.5 Kongresový cestovní ruch	20
4.1.6 Zdravotní cestovní ruch	21
4.1.7 Stimulační cestovní ruch.....	21
4.1.8 Kulturní cestovní ruch	21
4.1.9 Náboženský (poutní) cestovní ruch	21
4.1.10 Obchodní cestovní ruch	21
4.2 Formy cestovního ruchu.....	22
4.2.1 Z geografického hlediska.....	23
4.2.2 Z hlediska počtu účastníků	23
4.2.3 Podle způsobu organizace.....	23
4.2.4 Podle věku účastníků	24
4.2.5 Podle převažujícího místa pobytu.....	24
4.2.6 Z hlediska dynamiky.....	25

4.2.7	Ze sociologického hlediska	25
5	Vývoj cestovního ruchu	26
5.1	Cestování ve starověku	26
5.2	Cestování ve středověku	26
5.3	Cestování v novověku	27
5.3.1	Významné osobnosti v oblasti cestovního ruchu	28
5.4	Novodobý cestovní ruch v Evropě	29
5.5	Novodobý cestovní ruch na území bývalého Československa	29
5.6	Současný vývoj cestovního ruchu v České republice	30
5.6.1	Příjezdový a výjezdový cestovní ruch	31
5.6.2	Domácí cestovní ruch	32
5.7	Trendy cestovního ruchu	34
6	Karlovarský kraj	35
6.1	Charakteristika Karlovarského kraje	35
6.1.1	Nezaměstnanost	35
6.1.2	Hrubý domácí produkt	36
6.2	Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji	37
6.3	Dopravní infrastruktura	38
6.4	Příroda	38
6.5	Památky a kultura	39
6.5.1	Festivaly a další kulturní akce	39
6.5.2	Památky UNESCO	39
6.5.3	Hrady a zámky	41
6.5.4	Církevní památky	41
6.5.5	Hornické a technické památky	42
7	Vytvoření zájezdu	43
7.1	Itinerář zájezdu	43
7.1.1	První den	43
7.1.2	Druhý den	44
7.1.3	Třetí den	45
7.1.4	Čtvrtý den	45
7.1.5	Pátý den	46
7.2	Souhrnný přehled cen za vstupné do jednotlivých objektů	47
7.3	Časový harmonogram a trasa zájezdu	47
7.4	Ubytování a stravování	49
7.5	Doprava	50
8	Kalkulace zájezdu	51
8.1	Stravné řidiče a průvodce	51

8.2	Náklady na skupinu (náklady nepřímé)	52
8.3	Náklady na osobu (náklady přímé)	53
8.4	Výpočet ceny zájezdu	53
9	Výsledky a diskuse	55
9.1	Výsledky dotazníkového šetření	55
9.2	Porovnání ceny zájezdu.....	56
10	Závěr	57
11	Seznam použitých zdrojů	59
11.1	Odborné publikace	59
11.2	Internetové zdroje.....	60
	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	64
11.3	Seznam obrázků	64
11.4	Seznam tabulek	64
11.5	Seznam grafů.....	64
11.6	Seznam použitých zkratk.....	65
Přílohy		66
11.7	Seznam příloh.....	66

1 Úvod

Cestovní ruch se stal důležitým fenoménem v posledních desetiletích a je neodmyslitelnou součástí nás všech. Díky tomuto sektoru dochází každoročně k největšímu pohybu lidské populace, ať již za účelem rekreace, ale i poznávání jednotlivých kultur zemích. Cestovní ruch má zásadní postavení v ekonomice – zvyšuje státní příjmy a hrubý národní produkt, vytváří rezervy cizích měn, zlepšuje kvalitu života a z pohledu pracovních příležitostí vytváří volná pracovní místa, jelikož se jedná o odvětví náročné na pracovní síly. Cestovní ruch má významný dopad na ostatní odvětví, se kterými bývá často propojen. Mezi nejvýznamnější se řadí doprava, potravinářský průmysl, ubytování, kultura a infrastruktura. Obrovský dopad má také bezpochybně na životní prostředí, a to zejména v případě masového cestovního ruchu.

Turismus můžeme nazvat jako odvětví univerzální, neboť ho nalezneme ve většině zemích světa, ovšem ne ve stejné kvalitě a měřítku. Významné postavení zaujímá zejména ve vyspělých zemích.

Česká republika, jakožto vyspělá země, je považována za významnou a atraktivní turistickou destinaci především díky rozmanitosti kultury v jednotlivých krajích, množství památek a přírodních krás. Nejatraktivnějším krajem především pro zahraniční návštěvníky zůstává nadále hlavní město Praha, kde se soustřeďuje největší počet památek a kulturních akcí. Avšak je důležité opomenout, že Česká republika skrývá spoustu turistických zajímavostí i v ostatních krajích, v tomto případě v kraji Karlovarském.

Karlovarský kraj, jakožto jeden z mála krajů, je znám jako srdce evropského lázeňství díky proslulým lázeňským městům jako jsou Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně a lázně Jáchymov, které přitahují každoročně pozornost statisíce zahraničních i tuzemských návštěvníků. Tento kraj se také pyšní historickými a kulturními památkami, které si zaslouhují náš obdiv.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je charakterizovat cestovní ruch v Karlovarském kraji a na základě znalostí sestavit a vykalkulovat pětidenní poznávací zájezd. Do dílčích cílů spadá výběr technických památek a pomocí dotazníkového šetření zjistit preference respondentů podle kterých bude zájezd naplánován.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je zpracovávána na základě relevantních informačních zdrojů, jakými jsou odborné publikace a věrohodné internetové zdroje vztahující se k dané problematice.

Teoretická část práce vychází z poznatků získaných ze studia odborné literatury týkající se tématu cestovního ruchu, jeho trendů a principů. V menší míře jsou využity internetové zdroje, především statistické databáze, jejichž výhodou je aktuálnost hodnot.

V části praktické jsou znalosti uplatňovány v rámci naplánování a kalkulace pětidenního zájezdu realizovaného v Karlovarském kraji. Pomocí dotazníkového šetření jsou zjištěny preference dotazovaných, což poslouží k výběru vhodného ubytování a vytvoření vhodného programu zájezdu. V celé práci se objevují v určité míře metody komparace, analýzy a syntézy.

3 Cestovní ruch

3.1 Vymezení cestovního ruchu

Pro pojem „cestovní ruch“ není striktně vymezena pouze jedna odpovídající definice, která by nejlépe popisovala podstatu turismu. Nelze dospět ke konsenzu s jediným komplexním a univerzálním vyjádřením co je cestovní ruch, jelikož je třeba vzít v úvahu multidimenzionální aspekty cestovního ruchu. Obtížná vymežitelnost pojmu s sebou přináší řadu odlišných definic (GOELDNER, a další, 2014).

V České republice se za cestovní ruch považuje činnost osoby, která cestuje mimo místo trvalého bydliště na dobu určitou, přičemž hlavní účel návštěvy nesmí mít charakter výdělečné činnosti (nesmí se tedy jednat o pracovní poměr trvalý či přechodný). Je tedy charakterizován dočasnou změnou místa a nevýdělečností činnosti. Dočasnost pobytu v navštíveném místě se z geografického hlediska mění v délce: u domácí cestovního ruchu je stanovena na délku maximálně 6 měsíců, u mezinárodního cestovního ruchu je doba stanovena na 12 měsíců (FORET, a další, 2001).

Z ekonomického hlediska se cestovní ruch stal celosvětovým sektorem zahrnujícím ubytování, dopravu a ostatní služby, kam spadá i samotná propagace. Všechny uvedené činnosti směřují k uspokojení potřeb a přání turistů, a tudíž z tohoto hlediska turismus lze uvést jako sumu celkových výdajů turistů na území konkrétního státu (GOELDNER, a další, 2014).

3.2 Význam cestovního ruchu

Cestovní ruch je významným faktorem české ekonomiky. Světová rada pro cestovní ruch a turistiku (WTTC) roku 1992 zveřejnila první odhady indikující, že turismus je jedním z nejrozsáhlejších světových odvětví a zdrojem kvalitních pracovních míst. Jeho dopady se projevují v oblastech ekonomického, politického, sociálního, ekologického prostředí apod.

Cestovní ruch je ukazatelem životní úrovně obyvatelstva – umožňuje obnovu psychických i fyzických sil, jako je odpočinek a relaxace. Pomáhá porozumět jiným kulturám a lidem, pomáhá si utvářet nový životní styl přenosem zvyků a návyků z ostatních zemí a oblastí. Klíčovou výhodou je, že napomáhá k efektivnímu a účelnému využití volného času osob. Tak, jako každé odvětví má i své stinné stránky.

Mezi klíčové nevýhody patří znečišťování životního prostředí, zvyšování ceny práce, zboží a znevažování hodnot místních obyvatel (GOELDNER, a další, 2014).

3.3 Systém cestovního ruchu

Nahlíží-li se na cestovní ruch jako na systém, je zřejmé, že bude tvořen různými podsystémy. V tomto případě je cestovní ruch tvořen 3 důležitými složkami (podsystémy), bez kterých by turismus neexistoval: subjekt, objekt a předmět cestovního ruchu (HESKOVÁ, 2011).

3.3.1 Subjekt cestovního ruchu

Subjektem se zpravidla rozumí účastník cestovního ruchu. Účastníkem je každá osoba, která ve volném čase uspokojuje svou touhu cestovat. Z hlediska statistického je nahlíženo na účastníka cestovního ruchu jako na návštěvníka, turistu nebo výletníka.

Návštěvníkem se rozumí osoba cestující na jiné místo zpravidla ve své zemi, na dobu kratší než 6 měsíců. Pokud návštěvník přesáhne tuto lhůtu, stává se z něj rezident (stálý obyvatel).

Turista je účastník domácího nebo zahraničního cestovního ruchu, který alespoň jednu noc přenocuje mimo své trvalé bydliště. Podle délky strávených nocí můžeme rozlišovat *turistu na dovolené* nebo *krátkodobě pobývajícího turistu*.

Za výletníka se považuje jednodenní návštěvník, který nepřenocuje a nepobývá v navštíveném místě déle než 24 hodin (HESKOVÁ, 2011).

3.3.2 Objekt cestovního ruchu

Objektem se rozumí destinace nebo cílové místo cestovního ruchu a je tvořen institucemi a podniky cestovního ruchu. V rámci objektu se rozlišuje tzv. primární a sekundární nabídka.

Primární nabídka musí disponovat potenciálem (ať už se jedná o kulturní, přírodní nebo historický potenciál), aby ho účastník cestovního ruchu vyhledával.

Sekundární nabídka je charakterizována jako souhrn podniků, zařízení a institucí, které napomáhají návštěvníkovi k přechodnému ubytování, stravování a k vykonávání různých služeb rekreačního, sportovního, kulturního nebo jiného charakteru typického pro cestovní ruch.

Obě nabídky na sebe úzce navazují, neboť sekundární nabídka (tzv. infrastrukturní vybavenost) je závislá na nabídce primární. Typickým příkladem mohou být městská střediska cestovního ruchu, kde se soustřeďují kulturně-historické památky a lázeňská zařízení, kde se těží z přírodních léčivých zdrojů (BERÁNEK, 2013).

3.3.3 Předmět cestovního ruchu

Další z podsystémů je předmět cestovního ruchu, též označovaný jako produkt. Je to komplex nabízených zážitků a služeb, který nabízí a produkuje cílové místo a podniky cestovního ruchu.

Dle terminologického slovníku cestovního ruchu se uvádí následující definice produktu cestovního ruchu: „*Produkt cestovního ruchu je spotřební komplex, který zahrnuje zájezd, turisticko-exkurzní služby a zboží.*“

Typickým příkladem je tedy produkt cestovních kanceláří – zájezd. Zájezd je předem stanovená kombinace služeb (např. doprava a ubytování) za nabízenou souhrnnou cenu (BERÁNEK, 2013).

3.4 Faktory ovlivňující cestovní ruch

Jako každé odvětví, tak i turismus a jeho okolí je ovlivňováno faktory, které mají zásadní dopad na jeho rozvoj. Jedná se především o ekonomické, politické, sociální, technicko-technologické a ekologické prostředí.

3.4.1 Ekonomické prostředí

Ekonomické prostředí je často spojováno jak s pozitivními, tak negativními vlivy ekonomického růstu. Ekonomický růst se projevuje růstem hrubého domácího produktu, který ovlivňuje objem výdajů na cestovní ruch a objem investic. Pokud výdaje na cestovní ruch rostou rychleji než HDP, tak se jedná o pozitivní vliv. Negativním vlivem se rozumí vyšší míra nezaměstnanosti a zmrazení mezd.

Důležitou roli hraje také inflace, která se projevuje růstem ceny zboží a služeb, včetně služeb a zboží cestovního ruchu. Na zahraniční cestovní ruch působí především stabilita měny – devalvace (znehodnocení) měny, která zdražuje vycestování rezidentů ČR do zahraničí a nerezidentům pobyty u nás zlevňuje. V případě revalvace je to naopak.

3.4.2 Politické prostředí

Hlavním aspektem v rámci politického prostředí je mír a mírové podmínky v jednotlivých státech a ve světě. Mír se stává nezbytnou podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu. Občanské nepokoje a teroristické útoky mají negativní dopad a zpomalují rozvoj.

Za důležité je považováno i odstraňování cestovních bariér (tzv. formalit), mezi které se řadí např. zrušení vízové povinnosti a urychlování odbavení cestujících na hraničních přechodech.

Nikoliv jen politické prostředí působí na cestovní ruch, ale je tomu i naopak. Cestovní ruch také působí pozitivně na politiku v rámci posilování spolupráce mezi jednotlivými zeměmi.

3.4.3 Technicko-technologické prostředí

Technicko-technologickým prostředím se rozumí zejména dopravní infrastruktura a další technická vybavenost pro cestovní ruch.

V dopravní infrastruktuře se jedná zejména o existenci a vybavenost silniční sítě, kapacitu železniční dopravní sítě, hustotu letišť a frekvenci pravidelných leteckých spojení. I tento faktor má negativní dopady: na životní prostředí (znečišťování) i samotný cestovní ruch v podobě dopravních nehod a masovosti automobilové přepravy na cestovních tazích.

Na významu stále více přibývají nové technologie, které usnadňují čas a práci, umožňují snižovat počty pracovníků, šetří energii a vodu. V cestovním ruchu informační technologie umožňují elektronické rezervování služeb přes centrální systémy, což slouží k rychlé výměně informací mezi zákazníkem a kanceláří.

3.4.4 Sociální prostředí

Sociální prostředí ovlivňuje rozdělování HDP, pracovní podmínky a sociální politiku státu.

Obyvatelé spotřebovávají hmotné statky a služby, to má vliv na odívání, vybavenost domácností i na veřejnou spotřebu (školství a zdravotnictví).

Pracovní podmínky souvisí zejména s délkou pracovní doby, bezpečností a intenzitou práce. Jsou zde zahrnuty i mimopracovní podmínky, které se týkají fondu

volného času a jeho účelného využívání. Zásadní význam má placená dovolená, která ovlivňuje především dlouhodobý cestovní ruch.

Na nezaměstnané či znevýhodněné osoby, které nemají žádné příjmy na zabezpečení základních potřeb, se zaměřuje sociální politika. Je zde zahrnuta nemocenská dovolená, důchodové zabezpečení, podpory v nezaměstnanosti a přídavky na děti.

3.4.5 Ekologické prostředí

Ekologická rizika jsou spojována se stálým zhoršováním životního prostředí. Cestovní ruch je závislý na ekologickém prostředí daleko více, neboť se rozvíjí tam, kde jsou k tomu vhodné přírodní a kulturně-historické předpoklady.

Cestovní ruch musí být v souladu s ochranou přírody, jakékoliv narušení přírody (půdy, vody, ovzduší) může mít za následek omezení či likvidaci cestovního ruchu. Zde funguje určitá provázanost, neboť i ochrana přírody musí respektovat cestovní ruch z hlediska zatížení země návštěvníky a rozvoje zařízení cestovního ruchu.

V některých státech k ochraně životního prostředí směřují různé zákazy, např. v podobě zákazu vstupu motorových vozidel na území národních parků či na chráněná území, zákaz poškozování fauny a flory apod.

Snížit vliv cestovního ruchu na životní prostředí je možné přechodem masového cestovního ruchu na cestovní ruch ekologický, který je šetrný k životnímu prostředí. Požadavky na tento přechod se datují již od konce 20. století (HESKOVÁ, 2011).

4 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch se projevuje v různých druzích a formách, které se v závislosti na poptávce účastníků neustále vyvíjejí, a proto je považováno za nedostatečné specifikovat cestovní ruch pouze všeobecně. Tuto problematiku, resp. druhy a formy, někteří autoři označují opačně, což má za následek vyvolání nejasností jak v teorii, tak i praxi cestovního ruchu (HESKOVÁ, 2011).

4.1 Druhy cestovního ruchu

Z hlediska motivace účasti, tj. účel, pro který účastníci cestovního ruchu cestují a pobývají na přechodném místě, hovoříme o druzích cestovního ruchu (HESKOVÁ, 2011).

Mezi druhy patří:

- *Rekreační cestovní ruch*
- *Sportovní cestovní ruch*
- *Dobrodružný cestovní ruch*
- *Lázeňský cestovní ruch*
- *Kongresový cestovní ruch*
- *Zdravotní cestovní ruch*
- *Stimulační cestovní ruch*
- *Kulturní cestovní ruch*
- *Náboženský cestovní ruch*
- *Obchodní cestovní ruch*

4.1.1 **Rekreační cestovní ruch**

Rekreační cestovní ruch je druh, který je charakteristický pasivním i aktivním odpočinkem s cílem obnovy fyzických i psychických sil. Uskutečňuje se v přírodním prostředí, kde jsou k tomu vhodné předpoklady. Lze tento pobyt realizovat s různými pohybovými aktivitami, kam spadá např. i méně náročná fyzická činnost jako je procházka. Může mít podobu individuální nebo rodinné rekreace.

4.1.2 Sportovní cestovní ruch

Sportovní cestovní ruch je lákavý především pro aktivnější jedince, jelikož je charakteristický aktivním vykonáváním sportovních činností, kde se předpokládá určitá fyzická kondice jedince. Jedná se např. o pěší, horskou turistiku, cykloturistiku nebo mototuristiku. Během roku, s ohledem na roční období, lze vykonávat různorodé aktivity. V létě např. koupání na koupalištích ve volné přírodě, míčové hry, golf a v zimě lyžování, bruslení.

4.1.3 Dobrodružný cestovní ruch

Dobrodružný cestovní ruch, jako součást sportovního cestovního ruchu, je specifikován jako touha po neznámém s cílem zažít nějaké dobrodružství. Touhou účastníka je vybočit z každodenního stereotypu a zažít něco výjimečného, např. bungee jumping, skok padákem, zdolání vysoko položených míst atd.

4.1.4 Lázeňský cestovní ruch

Lázeňský cestovní ruch zahrnuje zdravotně-preventivní a léčebné činnosti vykonávané pod odborným dohledem. Pro jeho rozvoj je důležitá existence přírodních léčivých zdrojů (např. léčivé vody a klima). Přínosem lázeňské léčby je zlepšení zdravotního stavu jedince a prevence chorob. Léčba může být zároveň doplněna dietním stravováním, rehabilitací a odpočinkem.

4.1.5 Kongresový cestovní ruch

Kongresový cestovní ruch je druh zahrnující organizaci různých kongresů, konferencí, seminářů a veletrhů. Jeho hlavním cílem je účast na odborně zaměřené akci a načerpání zkušeností a poznatků odborného charakteru. Většinou slouží také k navazování obchodních kontaktů. Realizuje se převážně ve velkých městech v mimo sezonním období a je spojen s 2 až 3krát většími výdaji účastníků, než jsou výdaje ostatních turistů účastnící se jiného druhu cestovního ruchu.

4.1.6 Zdravotní cestovní ruch

Zdravotní cestovní ruch je směřován do lázní, ale i hotelů v rekreačních střediscích, u níž hlavní motivací účasti je zlepšování zdravotního stavu návštěvníka. Mezi požadavky na jeho další rozvoj je obzvlášť řazena pohoda, péče o tělo a krásu (tzv. wellness, fitness, beauty).

4.1.7 Stimulační cestovní ruch

Stimulační cestovní ruch se snaží stimulovat zaměstnance k vyšší motivaci pracovního výkonu a obvykle bývá odměnou za výborně odvedenou práci. Vyžaduje perfektní organizaci a obsahovou náročnost programu.

4.1.8 Kulturní cestovní ruch

Kulturní cestovní ruch umožňuje lidem poznávat kulturu, tradice a zvyky vlastního národa i národů jiných. Účastníci se ve svém volném čase obeznamují s historií a kulturou navštíveného místa. V praxi má podobu návštěv muzeí, kulturních pamětihodností, galerií, divadel, filmových a hudebních festivalů a různých společenských akcí.

4.1.9 Náboženský (poutní) cestovní ruch

Náboženský (též poutní) cestovní ruch představuje součást kulturního cestovního ruchu a je spojený s tradicemi světových náboženství. Typickým projevem tohoto druhu cestovního ruchu jsou poutě¹ a poutní místa (Lurdy, Fatima, Jeruzalém, Vatikán).

4.1.10 Obchodní cestovní ruch

Do obchodního cestovního ruchu, jako samostatného druhu, se zahrnuje i kongresový cestovní ruch. Často je charakterizován jako: „*Souhrn aktivit cestujících spojených s profesí (povoláním) uskutečňujících se mimo místo trvalého bydliště*“ (HESKOVÁ, 2011).

¹ Poutě je cesta za účelem návštěvy určitého poutního místa, které má náboženský význam.

4.2 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu představují vymezení podle určitých podmínek, ve kterých se cestovní ruch realizuje. Typologie forem cestovního ruchu je obsáhlejší, protože využívá mnoho klasifikačních kritérií (KOTÍKOVÁ, 2013).

Mezi formy patří:

- Z geografického hlediska – *domácí, zahraniční a mezinárodní cestovní ruch*.
- Podle počtu účastníků – *individuální, skupinový, masový cestovní ruch*.
- Podle způsobu organizace – *individuální cesty, organizovaný zájezd (pobyt)*.
- Podle věku účastníků – *cestovní ruch dětí, mládežnický cestovní ruch, rodinný cestovní ruch, seniorský cestovní ruch*.
- Podle délky účasti – *výletní (méně než 24 hodin), krátkodobý (méně než 2 nebo 3 přenocování), víkendový, dlouhodobý cestovní ruch (více jak 4 přenocování)*.
- Podle převažujícího místa pobytu – *městský, příměstský, venkovský cestovní ruch, agroturistika, horský, vysokohorský a přímořský cestovní ruch*.
- Podle ročního období – *sezonní (zimní, letní), mimosezonní a celoroční cestovní ruch*.
- Podle použitého dopravního prostředku – *motorizovaný, železniční, letecký, vodní cestovní ruch*.
- Z hlediska dynamiky – *pobyťový (statický) cestovní ruch, putovní (dynamický) cestovní ruch*.
- Ze sociologického hlediska – *návštěvy příbuzných a známých, sociální, komerční a etnický cestovní ruch* (HESKOVÁ, 2011).

4.2.1 Z geografického hlediska

Domácí cestovní ruch představuje cestování a pobyt občanů mimo místa jejich trvalého bydliště zpravidla realizované ve vlastním státě. V hospodářsky vyspělých státech se stal základním předpokladem pro rozvoj zahraničního cestovního ruchu.

Zahraníční cestovní ruch je charakterizován cestováním a pobytem rezidentů v zahraničí. V rámci zahraničního cestovního ruchu se rozlišuje pasivní a aktivní zahraniční cestovní ruch. *Aktivní (příjezdový cestovní ruch)* vyjadřuje příjezd nerezidentů do cílové země. *Pasivní (výjezdový cestovní ruch)* naopak značí cestování rezidentů do jiných zemí.

Mezinárodní cestovní ruch zahrnuje jak aktivní, tak pasivní zahraniční cestovní ruch v rámci několika států nebo regionů (např. cestovní ruch Evropy).

4.2.2 Z hlediska počtu účastníků

Účastníci individuálního cestovního ruchu si cestování a pobyt organizují samostatně. Pobyt je organizován jednotlivcem či malou skupinou lidí, jakou je třeba rodina. Typickým příkladem je chatová rekreace.

Skupinový cestovní ruch plyne ze skupinového plánování a cestování, s čímž je spojena řada výhod v podobě slev na ubytování a dopravu. Tato forma zahrnuje větší počet lidí, a proto se jí zabývají cestovní kanceláře, které nabízejí různé zájezdy.

Masový cestovní ruch je protikladem individuálního cestovního ruchu. Pro masový cestovní ruch je typická velká účast návštěvníků, která má negativní dopad na životní prostředí v podobě hluchosti a znečišťování prostředí. Naopak z jedné strany je i přínosem, neboť přináší velké příjmy státu.

4.2.3 Podle způsobu organizace

Individuální cestování si organizuje sám jedinec. Výhodou je vlastní plánování programu a libovolné přizpůsobování se podmínkám.

Organizované cestování je předmětem činnosti cestovních kanceláří, jejichž výsledkem je nabídka zájezdu. Na rozdíl od individuálních cest mají účastníci stanoveny pevné body programu, kterými se řídí.

4.2.4 Podle věku účastníků

Cestovní ruch dětí je forma cestovního ruchu určena bezvýhradně dětem do 15 let věku, jež spočívá v účasti dětí na organizovaných pobytech nebo výletech bez dozoru rodičů, avšak s jejich souhlasem. Typickým příkladem může být dětský tábor a škola v přírodě.

Cestovní ruch mládeže je charakterizován cestováním mladých lidí ve věku od 15 do 25 let, kterým jsou nabízené výměnné pobyty, jazykové kurzy či zahraniční praxe, jež mají za cíl prohloubit jazykové vědomosti účastníka a poznat kulturu navštívené země.

Rodinný cestovní ruch je formou určenou zejména rodinám, kdy je zapotřebí vhodnou nabídkou vyhovět přáním rodičů a zároveň připravit bohatou nabídku služeb pro děti.

Seniorský cestovní ruch je uzpůsoben preferencím seniorů, např. v možnosti jim dopřát dostatek volného času v rámci pobytu. Senioři volí především delší lázeňské a zdravotní pobyty, poznávací zájezdy, lodní zájezdy a návštěvy příbuzných.

4.2.5 Podle převažujícího místa pobytu

Městský cestovní ruch je formou cestovního ruchu, kdy návštěvník chce především vytěžit maximální zážitek z navštíveného města. Může být motivovaný jak pracovně, tak i turisticky.

Pro *příměstský cestovní ruch* je typická krátká vzdálenost mezi místem trvalého bydliště a místem rekreace. Realizuje se většinou krátkodobě, např. o víkendu v extravilánu² měst.

Venkovský cestovní ruch je spojen s venkovským prostředím a přírodou. Návštěvníci si zde mohou vychutnat kvalitnější životní prostředí, zejména čistší ovzduší a méně hluku, na rozdíl od městského cestovního ruchu.

Agroturistika, jako součást venkovského cestovního ruchu, je spojena s návratem do přírody a aktivním odpočinkem. Realizuje se především na farmě a selské usedlosti.

² Extravilán je nezastavěná část obce (nezastavěná část jejího katastrálního území).

Ekoagroturistika je agroturistika na ekologicky hospodařících farmách. Ekologická farma se odlišuje tím, že nepoužívá žádné chemické prostředky, ale pouze přírodní produkty.

Horský a vysokohorský cestovní ruch jsou formy cestovního ruchu, o kterých lze hovořit, jestliže jsou pobyty realizovány v horských nebo vysokohorských střediskách. Vzhledem k terénu, kde se tyto formy realizují, bývají některá ubytovací zařízení hůře dostupná.

Účastníci *přímořského cestovního ruchu* se věnují převážně rekreačním aktivitám jako je slunění a koupání v moři, které mohou být doplněny i sportovním charakterem, např. vodními sporty. S přímořským cestovním ruchem se setkáváme v přímořských letoviscích.

4.2.6 **Z hlediska dynamiky**

Pobytový (statický) cestovní ruch je charakteristický několikedenním pobytem na jednom konkrétním místě, kde se účastníci věnují různým aktivitám v závislosti na druhu cestovního ruchu.

Naopak *putovní (dynamický) cestovní ruch* je tvořen organizovanou skupinou lidí cestující po určité trase podle předem stanoveného plánu, jež má stanoven cíl, jímž může být např. poznání přírody či kultury dané země.

4.2.7 **Ze sociologického hlediska**

Návštěvy příbuzných a známých, které se také považují za formu cestovního ruchu, se uskutečňují jak v tuzemsku, tak v zahraničí. Návštěvy se mohou realizovat hned z několika důvodů. Hlavním důvodem bývá nejčastěji udržování a posilování rodinných vztahů, nebo účast v případě konání mimořádných událostí jako je svatba, narozeninová oslava, nebo pohřeb.

Sociální cestovní ruch poskytuje lázeňské, léčebné nebo rekreační pobyty pro účastníky mentálně nebo fyzicky postižené, sociální skupiny a osoby s nízkým příjmem, kterým je tato forma cestovního ruchu plně nebo částečně dotována státem, zaměstnavatelem, nebo nadací.

Účastníci *etnického cestovního ruchu* cestují s motivem návštěvy původní vlasti návštěvníků, nebo také za účelem seznámení se s tradicemi a zvyky navštívené země (HESKOVÁ, 2011).

5 Vývoj cestovního ruchu

V dnešní době je cestovní ruch světový fenomén, který se neustále vyvíjí. Vede k čím dál větší pohodlnosti účastníků, existuje plno forem přepravy (letecká, automobilová, vlaková). Dříve však tyto trendy neexistovaly.

5.1 Cestování ve starověku

Jistá forma cestování existovala již v období starověku, v období, kdy vznikaly první civilizace (Peršané, Sumerové, Egypťané), které se nadále díky cestování mohly vyvíjet. Lidé byli nuceni cestovat obzvláště za účelem přežití a zajištění potravy. Jejich motiv k cestování byl tedy zcela jiný než v současné době náš. Cestování v tomto období bylo omezeno jen na minimální část společnosti, která měla jinak otrokářský charakter. Až postupem času začala cestovat větší část společnosti.

Z tohoto období se objevují i první významné popisy cest z let 480-425 př. n. l., jež zaznamenávají cesty v oblasti Středozemního moře. Rovněž nalezneme písemné a stavební doklady o cestování, které vznikaly ve starověkém Řecku a Římě (HESKOVÁ, 2011).

5.2 Cestování ve středověku

Ve středověku cestovala především šlechta, bohatí měšťané a kupci. Již tehdy vznikaly kvalitnější mapy světa (tehdy jen známého) a významné cestopisy. V tomto období se začala rozvíjet představa o kulatosti Země.

I zde dochází k zásadním okamžikům, které přispěly k rozvoji tehdejšího cestovního ruchu:

- 13. století je považováno za počátek objevitelských cest do zámoří. Mezi nejvýznamnější patří cesta Marca Pola, který ve své knize „Milion“ zachycuje poznatky z cestování.
- V 15. století se do historie zapsaly významné zámořské objevy, mezi nejznámější lze řadit objevení Ameriky Krištofem Kolumbem.
- Dalším významným mezníkem jsou roky 1519-1522, kdy se uskutečnila první cesta kolem světa.

Podstatným pokrokem pro cestování po moři se stalo užívání kompasu, vynálezu, který byl převzat z Číny. Kompas si patrně osvojili arabští kupci, kteří ho dovezli do

Evropy. Poté, s vynálezem knihtisku, vznikaly první tištěné průvodce od 16. století (HESKOVÁ, 2011).

5.3 Cestování v novověku

Počátky moderního cestovního ruchu se datují kolem 17. a 18. století, kdy velké cesty po Evropě (především do Francie a Itálie) podnikali hlavně diplomaté, obchodníci a učenci s cílem získat zkušenosti. Pro cesty za účelem vzdělávání se začal používat pojem „kavalírská jízda“³ (GOELDNER, a další, 2014).

V tomto období se také z důvodu rozvoje dělby práce a rostoucích výnosů v oblasti hospodaření začala vymezovat území a v moderním státu hranice, což omezovalo volnost pohybu. Od 17. století se objevovaly i první zmínky o průvodcích, jejichž úlohou bylo chránit poutníky a ulehčovat jim cestu získanými znalostmi (o ubytování, národních zvycích). Lze tedy konstatovat na základě získaných poznatků, že průvodce je v oboru cestovního ruchu tou nejstarší profesí.

V 18. a 19. století si průmyslová revoluce vynutila řadu společenských změn, kdy i cestovní ruch byl výrazně ovlivněn. Do vznikajících průmyslových odvětví bylo zapotřebí nové pracovní síly, kterou představovali lidé z venkova, čímž došlo ke zrušení omezení volného pobytu.

V polovině 19. století se rozvíjela železniční doprava a na konci 19. století k rozvoji dopravy přispěl benzinový motor, který značí okamžik počátku automobilové historie. Dochází tak k rozvoji nejen železniční a silniční sítě, ale i k rozvoji ubytovacích a stravovacích zařízení. Z výše uvedeného tak vyplývá, že: „*Rozvoj cestovního ruchu byl spjat s rozvojem společnosti, průmyslem, a především s rozvojem dopravy.*“

Dopravní prostředky se od té doby neustále zdokonalovaly, čímž se zvyšovala bezpečnost cestování, a to vedlo k většímu využívání osobní dopravy, což urychlilo rozvoj cestovního ruchu. Avšak je třeba dodat, že s rozvojem moderního cestovního ruchu rostou i nároky na materiálně-technické podmínky a odbornou kvalifikaci.

Postupně byly splněny dva předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu: *svoboda pobytu* (měnit místo pobytu a překračovat státní hranice) a *fond volného času* (čas na rekreaci, poznání lidí a styky s nimi). K tomu lze přidat i následující předpoklad, a to *dostatek volných finančních prostředků* (HESKOVÁ, 2011).

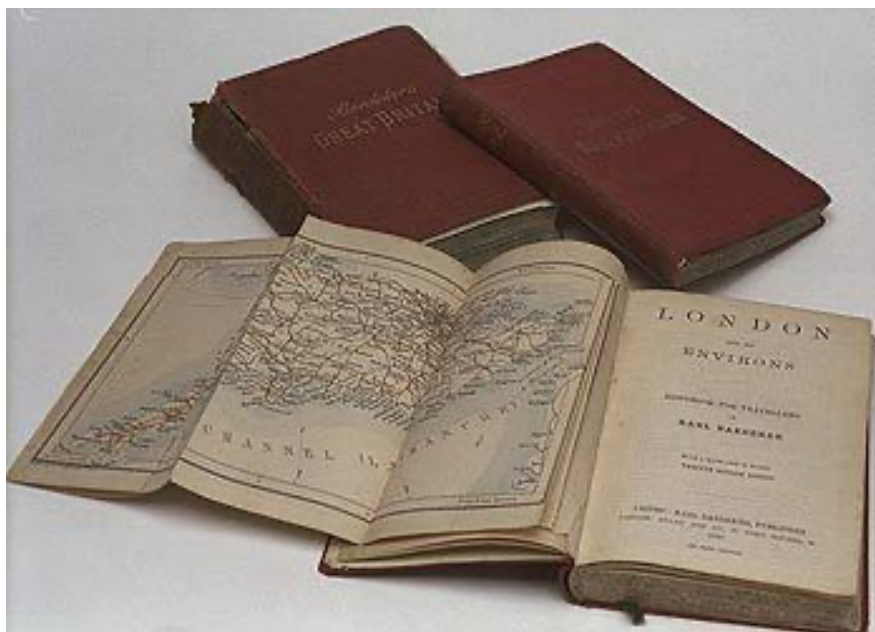
³ V dnešním pojetí „kavalírská jízda“ znamená studijní cestu nebo stáž, přičemž dříve by taková cesta trvala pravděpodobně 3 roky, v dnešní době potrvá pouze 3 týdny.

5.3.1 Významné osobnosti v oblasti cestovního ruchu

Za nejznámějšího průkopníka a zakladatele moderního cestovního ruchu lze považovat Angličana Thomase Cooka (1808–1892), jehož výlety vlakem do přírody byly považovány za první zájezdy. Při příležitosti otevření železniční trati z Derby do Rugby 5. července 1841, Thomas Cook a jeho uspořádaný výlet osobním vlakem přispěl k události označované jako zrod první cestovní kanceláře. Využíval také řadu metod, které jsou dodnes používány cestovními kanceláři, a bez kterých by se neobešly, jako např.: vydávání blanketových úvěrových listů⁴, používání rooming listů, zpracování časového harmonogramu, popisů tras a služeb zabezpečených pro účastníky zájezdu. Dodnes cestovní kanceláři využívají zmíněné odborné znalosti a metody Thomase Cooka a věnují pozornost každému detailu přípravy zájezdu.

Za zmínku stojí také nakladatelství Baedeker, založené Němcem Karlem Baedekerem (1801–1859), který se považuje za další významnou osobnost. Jeho tištěné průvodce obsahují mapky, plány, trasy, údaje o památkách, ubytování, také řadu praktických rad pro cestování a mají tak vliv na tvorbu současných turistických průvodců. Definiují to, jak má publikace se stejným zaměřením v oblasti cestovního ruchu vypadat (HESKOVÁ, 2011).

Obrázek 1 - Tištěný průvodce Baedeker

Zdroj: (JOSHI, 2022)

⁴ V dnešní době je cestovními kanceláři používán termín „vouchery“.

5.4 Novodobý cestovní ruch v Evropě

Na přelomu 19. a 20. století v Evropě vznikl novodobý cestovní ruch, do kterého již byly zapojeny všechny sociální subjekty.

Průběh a rozvoj novodobého cestovního ruchu je zobrazen v následující tabulce číslo 1.

Tabulka 1 - Etapy rozvoje novodobého cestovního ruchu v Evropě

Etapy rozvoje	Období	Charakteristika jednotlivých období
1. etapa	do 1. svět. války	Prudký rozvoj materiálně-technické základny (lázeňská a přímořská střediska). Liberalizovaný cestovní ruch (neexistence hranic mezi domácím a zahraničním cestovním ruchem).
2. etapa	mezi 2 svět. válkami	Omezení domácího a zahraničního cestovního ruchu (válka, hospodářská krize ve 30. letech). Přesun k zimní sezoně cestovního ruchu.
3. etapa	po 2. svět. válce	Rozvoj dlouhodobého a krátkodobého cestovního ruchu. Zvyšování fondu volného času, rozvoj automobilismu, sociální turistika ⁵ .

Zdroj: vlastní zpracování, (HESKOVÁ, 2011)

5.5 Novodobý cestovní ruch na území bývalého Československa

V tomto období, mezi dvěma světovými válkami, se cestovní ruch rozvíjel nerovnoměrně. Domácí cestovní ruch byl především pobytového charakteru a realizoval se s větší převahou v letní sezoně. Oproti tomu, na zahraničním cestovním ruchu, který přibližně činil 75 %, měly největší podíl sousední státy (Polsko, Německo, Rakousko, Maďarsko). Na obou typech cestovního ruchu se převážně podílely společenské vrstvy s dobrými majetkovými poměry.

Prioritní postavení v oblasti cestovního ruchu a veliký význam pro jeho rozvoj měla cestovní kancelář Čedok, která byla založena roku 1920. Zásadní postavení měla zejména v Československu, ale nabývala i na mezinárodním významu (i v zahraničí

⁵ Sociální turistika je soubor opatření státu, která zajišťují účast obyvatel na cestovním ruchu.

působily cestovní kanceláře Čedok), a proto se řadí mezi největší cestovní kanceláře působící dodnes.

Po 2. světové válce lze opět rozvoj cestovního ruchu v Československu rozčlenit do několika etap, které jsou uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tabulka 2 - Etapy rozvoje cestovního ruchu v Československu po 2. svět. válce

Etapy rozvoje	Období	Charakteristika jednotlivých období
1. etapa	do roku 1957	Období tzv. studené války. Počátek masového domácího organizovaného cestovního ruchu. Znárodnění materiálně-technické základny.
2. etapa	1958–1968	Intenzivní rozvíjení cestovního ruchu ve všech formách a druzích. Šestinásobné zvýšení účasti na cestovním ruchu. Vzrůst krátkodobého domácího cestovního ruchu (80 %). Zvyšující se podpora státu a posílení organizační struktury cestovního ruchu.
3. etapa	od roku 1969	Rozhodující postavení domácího cestovního ruchu (pětinásobné zvýšení na účasti). Zvýšení péče o odborné pracovníky (rozšíření středních odborných škol zaměřených na cestovní ruch, vznik fakulty ekonomiky služeb a cestovního ruchu).
4. etapa	po roce 1989	Hospodářské oživení a nárůst volného času. Rozvoj tržního hospodářství.

Zdroj: vlastní zpracování, (HESKOVÁ, 2011)

5.6 Současný vývoj cestovního ruchu v České republice

Cestovní ruch je bezpochyby sektorem nejrychleji se rozvíjejícím, který je významnou činností na národní i regionální úrovni. Je zásadně prospěšným odvětvím při tvorbě nových pracovních míst, při tvorbě HDP a hraje klíčovou roli ve výši příjmů.

Mezi lety 1989 a 2021 vzrostl na území České republiky počet hotelů a podobných ubytovacích zařízení z pouhých 1 431 na 7 685, kde vzrůstem dominují zejména penziony (4 736) a ostatní hotely (2 071).

V roce 1989 zavítalo do České republiky 3,20 mil. zahraničních hostů a v roce 2021 jich bylo dokonce o více jak půl milionu méně, a sice 2,57 mil. Pokles návštěvníků je způsoben především pandemií koronaviru, díky které se cestovní ruch stal jedním z nejvíce zasažených sektorů hospodářství. To má za následek i pokles v zaměstnanosti v oboru, která klesla meziročně o 7,3 % a činí 222 tisíc a pokles podílu na tvorbě HDP o 1,48 % na 84 mld. korun (ČSÚ, 2022).

5.6.1 Příjezdový a výjezdový cestovní ruch

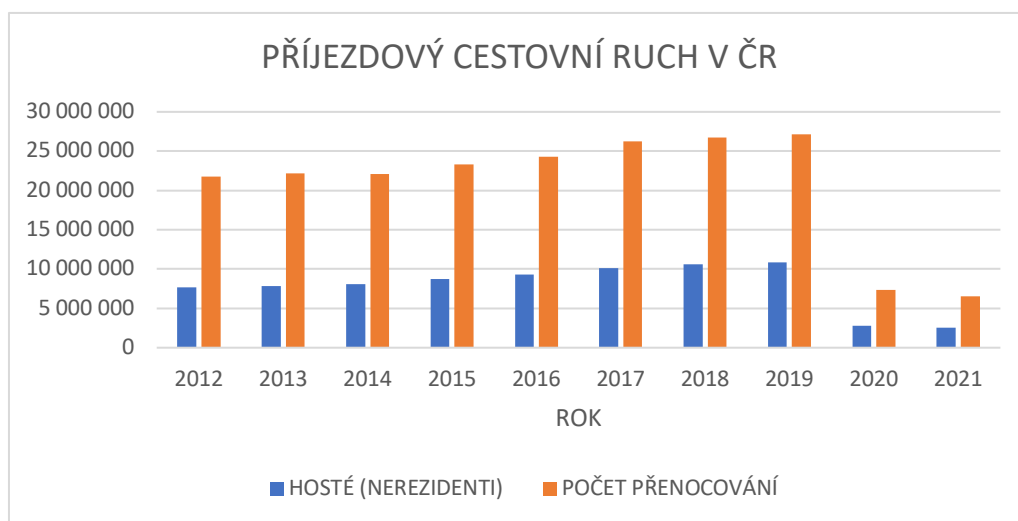
Celková suma výdajů v roce 2020 za cestovní ruch přesáhla částku 135,8 mld. korun. Uvedená suma je dána poptávkou všech návštěvníků, kteří trávili svou dovolenou v ČR.

Na *příjezdovém cestovním ruchu* se podíleli návštěvníci na celkové sumě výdajů 36 %, tj. 49 mld. korun. V roce 2020 navštívilo ČR 10,3 mil. zahraničních návštěvníků, což je meziročně téměř o 72,4 % méně. Z toho 38 % tvořili turisté, zbylých 62 % pak jednodenní návštěvníci. Do Česka nejčastěji přijížděli lidé z Německa, Slovenska, Polska, Nizozemska a Francie.

V rámci *výjezdového cestovního ruchu* vycestovalo 5,4 mil. rezidentů do zahraničí, přičemž z 83 % převažovali turisté a zbylých 17 % činili jednodenní návštěvníci. Češi nejraději cestovali do destinací jako je Slovensko, Rakousko, Chorvatsko, Itálie a Řecko s nejdelší průměrnou délkou pobytu 5,9 dnů (ČSÚ, 2022).

Vývoj příjezdového cestovního ruchu do ČR je zobrazen v následujícím grafu č. 1.

Graf 1 - Vývoj příjezdového cestovního ruchu v letech 2012-2021

Zdroj: vlastní zpracování, (VEREJNÁ DATABÁZE ČSÚ, 2022)

V grafu č. 1 je zobrazen vývoj příjezdového cestovního ruchu v ČR od roku 2012 do roku 2021. Z grafu vyplývá, že od roku 2012 měl příjezdový cestovní ruch rostoucí tendenci. Největší příjezd zahraničních turistů byl zaznamenán v roce 2019, kdy ČR navštívilo 10, 89 mil. zahraničních návštěvníků. Naopak nejmenší návštěvnost byla zaznamenána v roce 2021 s celkovým počtem 2, 57 mil. návštěvníků, což oproti roku 2020 značí meziroční pokles ve výši 7,7 %. Turistů v roce 2021 do ČR přijelo o 66,4 % méně než v roce 2012. Podle počtu příjezdů si Německo od roku 2012 až do roku 2021 drží nadále 1. místo v návštěvnosti ČR, na 2. místě se od roku 2015 objevuje Slovensko a od roku 2016 patří 3. místo Polsku.

Z hlediska počtu přenocování je na tom vývoj obdobně. Od roku 2012 má rostoucí tendenci. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2019 s celkovým počtem 27,2 mil. nocí strávených zahraničními návštěvníky v ČR. V roce 2020 u nás návštěvníci strávili 7, 38 mil. nocí, a tudíž mezi lety 2019-2020 došlo k nejvyššímu meziročnímu poklesu ve výši 72,8 %. Turisté v roce 2021 (6,55 mil. nocí) přenocovali v ČR přibližně o 70 % méně než v roce 2012 (21,79 mil. nocí) (TOUR DATA, 2022).

5.6.2 Domácí cestovní ruch

Nejdominantnější část z celkového objemu výdajů (135,8 mld. korun) za cestovní ruch tvořil s 64 % domácí cestovní ruch s částkou 86,9 mld. korun. Čeští občané v rámci své země v roce 2020 realizovali téměř 63 milionů cest. V rámci domácího cestovního ruchu převažovali především jednodenní návštěvníci (56 %) a zbylá procenta tvořili turisté (44 %). Mezi nejnavštěvovanější kraje v roce 2020 patřil kraj Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Jihomoravský a kraj Vysočina. V roce 2021 se však pořadí navštěvovaných krajů změnilo. Největší návštěvnost je zaznamenána v kraji Jihomoravském a Jihočeském, naopak mezi nejméně navštěvované kraje patří kraj Ústecký a Pardubický (ČSÚ, 2022).

V následující tabulce č. 3 je zobrazen přehled návštěvnosti v jednotlivých krajích.

Tabulka 3 - Hosté v jednotlivých krajích ČR v roce 2021

Kraje ČR	Hosté celkem (rezidenti)	Hosté celkem (nerezidenti)
Jihomoravský kraj	1 110 711	221 176
Jihočeský kraj	1 008 296	111 155
Hlavní město Praha	943 464	1 411 256
Královéhradecký kraj	853 556	85 724
Středočeský kraj	702 904	78 881
Liberecký kraj	658 401	64 060
Moravskoslezský kraj	573 576	72 326
Karlovarský kraj	519 846	190 614
Zlínský kraj	511 962	43 266
Plzeňský kraj	443 417	111 165
Olomoucký kraj	423 383	45 624
Kraj Vysočina	417 552	33 147
Ústecký kraj	323 703	73 175
Pardubický kraj	323 172	28 089
CELKEM (ČR)	8 813 943	2 569 658

Zdroj: (VEŘEJNÁ DATABÁZE ČSÚ, 2022)

Z tabulky č. 2 vyplývá, že nejnavštěvovanějším krajem (z hlediska domácích rezidentů) je kraj Jihomoravský, dále pak Jihočeský a na třetím místě se umístila Praha. Nejméně pak atraktivní destinací pro rezidenty se stal kraj Vysočina, kraj Ústecký a Pardubický.

Z hlediska zahraničních návštěvníků dominuje hlavní město Praha, která nadále zůstává atraktivní a zároveň nejnavštěvovanější destinací, a proto se řadí na 1. místo. Kraj Jihomoravský v tomto případě obsadil místo druhé a místo třetí obsadil kraj Karlovarský. Zahraniční návštěvníci nejméně navštěvovali kraj Zlínský, kraj Vysočina a Pardubický kraj.

5.7 Trendy cestovního ruchu

Podle webových novin TourismReview News se cestovní ruch v roce 2021 značně odlišoval od minulých let, a to především zejména díky koronavirové situaci, která dala za vznik nynějším trendům:

- Delší pobyty – z důvodů četných restrikcí v takřka ve všech destinacích lidé preferují delší pobyty, a to na dobu 14 dní a déle.
- Důležitost cestovních kanceláří – pandemie zdůraznila klíčovou roli cestovních kanceláří, jež se dočkávají velkého množství nových zákazníků po roce 2020, kdy cestování bylo takřka nemožné.
- Práce na dálku – byla v době pandemie implementována v mnoha společnostech, a proto vybízela mnoho cestujících zvážit možnost pracovat na druhé straně světa. Výhodou je, že člověk navštíví destinaci, aniž by si musel brát dovolenou (HYLAND, 2021).

Průzkum cestovatelského portálu Booking.com, sestavený na základě dotazníkového šetření, udává další trendy, mezi které patří například:

- Flexibilita – hraje v cestovním ruchu klíčovou roli, kterou cestovatelé zmiňují jako jednu z hlavních priorit v roce 2022. Možnost zrušit rezervaci či změnit termín u nevratné rezervace je velice zásadním bodem v této nejisté době.
- Širší uplatnění technologií – zejména uplatnění prediktivních technologií, které umožní cestovatelům informovanější rozhodnutí, např. do které země je bezpečné vycestovat na základě požadavků týkajících se onemocnění COVID-19.
- Preference zdravotního cestovního ruchu (zejména wellness) – 79 % dotazovaných uvedlo, že wellness cestování v případě jejich pohody (jak duševní, tak emocionální) hraje důležitější roli než jiné formy odpočinku a relaxace (DONOVAN, 2021).

Mezi další trendy patří samostatnost mladších lidí, kteří si volí program dle svého uvážení mimo nabídky cestovních kanceláří – zajistí si dopravu, ubytování a popřípadě další služby samostatně. Naopak senioři cestují více ve vyspělých zemích a spíše využívají služeb cestovních kanceláří. Roste význam cestovního ruchu v Severní Americe, Asii a Africe (World Travel & Tourism Council, 2021).

6 Karlovarský kraj

6.1 Charakteristika Karlovarského kraje

Karlovarský kraj se rozprostírá na západním území České republiky a v minulosti vznikl rozdělením kraje Západočeského na kraj Plzeňský a Karlovarský. Na jihu sousedí s krajem Plzeňským, z východu s krajem Ústeckým, na severu a západě sdílí hranice ČR s Německem. Kraj Ústecký spolu s Karlovarským krajem tvoří region soudržnosti Severozápad, tzv. NUTS 2⁶. Přes území těchto dvou krajů se také rozprostírají Krušné hory, jejichž největší bod Klínovec (1 244 m n.m.) leží v okrese Karlovy Vary. Naopak nejnižší bod (320 m n.m.) se nachází na řece Ohři, která je zároveň nejvýznamnější řekou Karlovarského kraje. Mezi další známé řeky se řadí řeka Teplá, která protéká údolím Karlových Varů, kde pramení většina horkých pramenů. Karlovarský kraj se se svou rozlohou (3 310 km²) řadí k nejmenším krajům ČR, protože zaujímá pouhých 4,2 % území.

Samotný kraj Karlovarský tvoří 3 okresy: chebský, karlovarský a sokolovský, ve kterých se nachází 134 obcí rozčleněných celkem do 528 částí. Okres karlovarský je z uvedených okresů nejrozsáhlejší – zaujímá 45,6 % rozlohy kraje, kde se vyskytuje nejvíce obcí (56) s největším podílem žijících obyvatel (39 %). V současnosti v tomto regionu žije 282 932 obyvatel (KARLOVARSKÝ KRAJ, 2022).

6.1.1 Nezaměstnanost

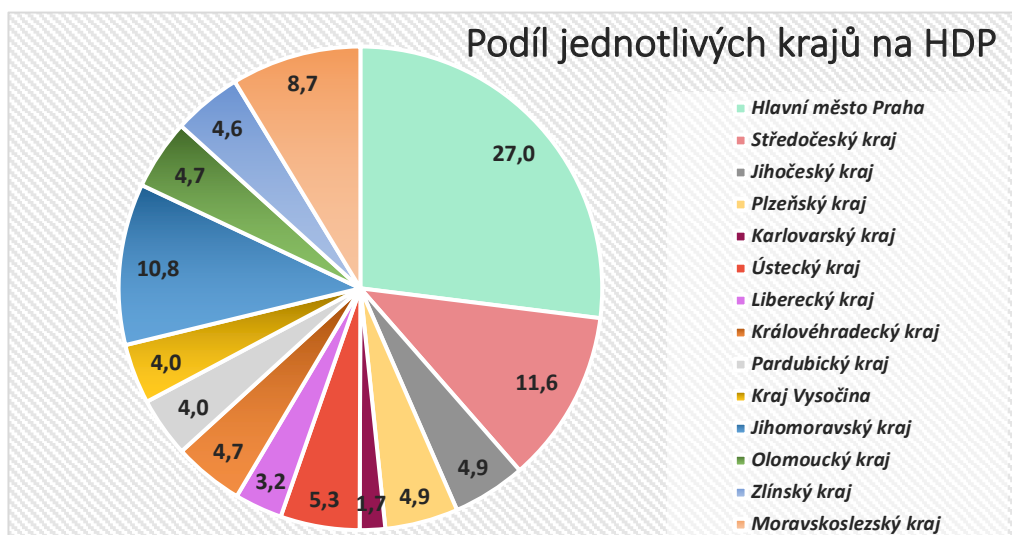
Za rok 2021 byla zjištěna v kraji průměrná hrubá mzda v částce 33 165 Kč. Podíl nezaměstnaných, tedy osob ve věku 15–64 let ucházející se o práci, činil v srpnu roku 2022 v Karlovarském kraji 3,81 % a vykazoval tak třetí nejvyšší podíl nezaměstnaných v rámci celé ČR (po kraji Ústeckém a Moravskoslezském). Největší podíl nezaměstnaných zaznamenal okres Sokolov (4,70 %), Karlovy Vary (4,04 %) a nejméně Cheb (2,64 %). Nejvíce zaměstnaných bylo zaznamenáno ve zpracovatelském průmyslu, naopak nejméně lidí se ucházelo o práci ve výrobě a rozvodu elektřiny (KURZY, 2022).

⁶ NUTS 2 je jednotný systém vytvořený Evropskou unií pro klasifikování územních statistických jednotek umožňující sběr a šíření regionálních statistik. Do NUTS 2 spadají sdružené kraje, tzv. kraje soudržnosti, které vznikly za účelem efektivního získávání peněz z evropských fondů.

6.1.2 Hrubý domácí produkt

HDP v Karlovarském kraji v roce 2020 tvořil 1,7 % podíl celorepublikového HDP a jedná se tak o nejnižší procentuální hodnotu v porovnání s ostatními kraji. Celkový krajský HDP vyšel na částku 97,681 mld. Kč. Dle grafu č. 2 má nejvyšší podíl na celkovém HDP hlavní město Praha, poté Středočeský kraj a Jihomoravský kraj.

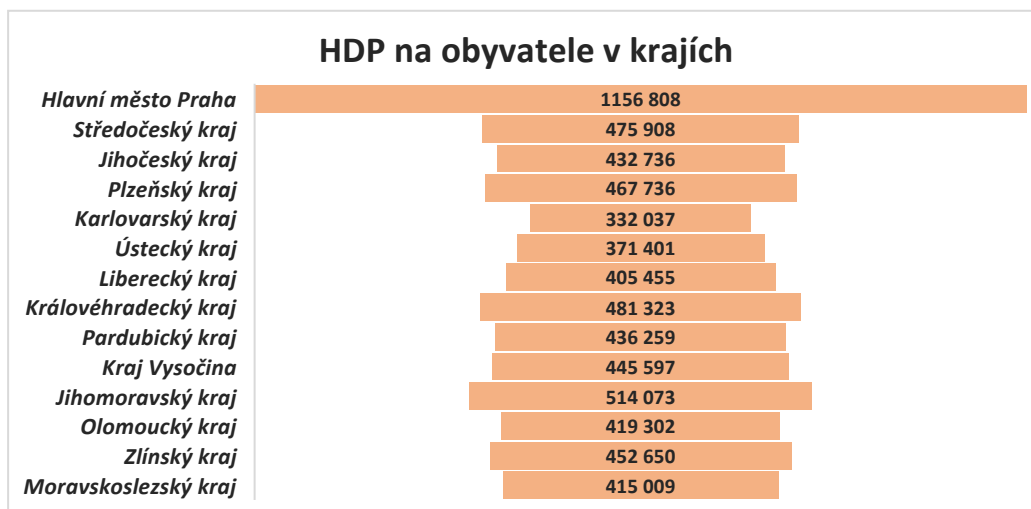
Graf 2 - Podíl krajů na HDP ČR

Zdroj: vlastní zpracování, (VEŘEJNÁ DATABÁZE ČSÚ, 2022)

HDP na obyvatele v Karlovarském kraji v roce 2020 činil 332 037 Kč, což představuje opět nejmenší částku v porovnání s kraji. Dle grafu č. 3 stále dominuje Praha, poté Jihomoravský kraj a Královéhradecký kraj.

Graf 3 - HDP na obyvatele v jednotlivých krajích

Zdroj: vlastní zpracování, (VEŘEJNÁ DATABÁZE ČSÚ, 2022)

6.2 Charakteristika cestovního ruchu v Karlovarském kraji

Karlovarský kraj je především známý díky lázeňskému cestovnímu ruchu. Na území kraje se nachází několik známých lázeňských středisek jako jsou Karlovy Vary, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Lázně Kynžvart a Jáchymov. V souvislosti s lázeňstvím jsou oblíbené také lázeňské oplatky jak z pohledu rezidentů, tak i zahraničních návštěvníků. Karlovarský kraj se nepyšní pouze bohatým zdrojem léčivých pramenů, nýbrž i přírodních minerálních vod, z nichž je nejvíce proslulá Mattoni. Kraj se též proslavil výrobou českého bylinného likéru Becherovka či muzeem založeného na počest známého skláře Mosera, kde je předváděno sklářské umění v podobě foukání skla, jež je doplněno výstavou sklářských historických kusů. Z kulturní oblasti je především největším lákadlem pro zahraniční i domácí návštěvníky filmový festival Karlovy Vary, kde se scházejí domácí i zahraniční filmoví tvůrci (ČSÚ, 2022).

Kromě lázeňství se zde v zahraničním cestovním ruchu uplatňují i honitby, lesy totiž v tomto kraji zabírají přibližně 40 % území. Díky klimatickým podmínkám je možné částečné využití cestovního ruchu v zimním období, zejména ke krátkodobým pobytům. Nicméně se dá tato oblast využívat po celý rok. V letní sezoně je v kraji pro aktivnější jedince typická cykloturistika, vodácká turistika, turistika, horolezectví a golf, naopak zimní sezona nabízí běžecké lyžování, lyžování, snowkiting, snowboarding či netradiční, ale velmi zajímavou aktivitu jako je musherství (jízda se psím spřežení). V kraji nechybí ani přírodní atraktivity (bahenní sopky, jícnové sopky Komorní a Železná hůrka), kulturně-historické památky a doplňující atraktivity, jako jsou divadla, gastronomické akce, koncerty a muzea (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

V roce 2021 se v hromadných ubytovacích zařízeních Karlovarského kraje ubytovalo celkem 710 460 hostů, z toho 519 846 tvořili rezidenti a zbylých 190 614 bylo nerezidentů. V porovnání s ostatními kraji byl tak Karlovarský kraj sedmým nejnavštěvovanějším regionem ČR. Více hostů zavítalo do hlavního města Prahy, Jihomoravského, Jihočeského, Královéhradeckého, Středočeského a Libereckého kraje, avšak v počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních Karlovarský kraj obsadil místo páté. Hosté tu strávili celkem 2 829 390 nocí. Opět se jednalo o převahu strávených nocí rezidenty nad nerezidenty. Návštěvníci strávili v tomto kraji v roce 2021 průměrně 5 dní. Nejčastějšími zahraničními návštěvníky byli Izraelci, Ukrajinci a Němci (CZECHTOURISM, 2021).

6.3 Dopravní infrastruktura

V kraji Karlovarském je doprava zajištěna jak pomocí silniční, tak i železniční sítě. Hlavní silniční tepna I/6 je v současné době rozšiřována na rychlostní komunikaci R6, která spojuje Karlovarský kraj od hranic s Německem. Karlovarský kraj též nabízí hustou síť železnic. Hlavní sítě vedou přes Cheb-Mariánské Lázně-Plzeň-Praha, další hlavní síť vede přes Tršnice-Sokolov-Nové Sedlo-Chodov-Karlovy Vary-Dalovice-Ostrov-Ústí nad Labem. Tratěmi bez rychlíkové dopravy se lze dopravit například z Karlových Varů do Mariánských Lázní.

Jako Praha, tak i Karlovarský kraj disponuje mezinárodním veřejným civilním letištěm, který se nachází přibližně 4,5 km od Karlových Varů. V posledních letech došlo k jeho výrazné modernizaci, jehož náklady se pohybovaly okolo 300 mil. Kč. Jednalo se především o modernizaci interiéru odbavovacího komplexu a technické úpravy vzletové a přistávací dráhy. V současnosti (2022) létá do Karlových Varů společnost Smartwings zajišťující charterové lety do turecké Antalye realizované pro cestovní kancelář Čedok, která spolupracuje s letištěm (KARTOGRAFIE PRAHA, 2009).

6.4 Příroda

V kraji nalezneme celkem 69 chráněných území s výměrou 645,9 km². Jedním z nejdůležitějších a nejrozsáhlejších chráněných území nacházejících se na území Karlovarského kraje je CHKO Slavkovský les, která nabízí řadu přírodních atraktivit. Je známou oblastí rozsáhlých lesů, rašelinišť a zejména velkým množstvím minerálních pramenišť (KARTOGRAFIE PRAHA, 2009).

Karlovarský kraj je taktéž znám i řadou různých přírodních rezervací a památek, mezi něž patří NPR Soos, PR (přírodní rezervace) Smrad'och nebo NPP Komorní hůrka, kde lze pátrat po stopách vulkanické činnosti, která udala výslednou podobu nynější krajiny. Na základě těchto skalních, geologických zajímavostí, lomů a jeskyň vznikl na tomto území Geopark Egeria, který napomáhá k rozvoji oblasti a vzdělanosti návštěvníků. Je jedním z 8 geoparků vyskytujících se na území ČR. Důležitým prvkem geoparku jsou také minerály a minerální vody, například zdejší město Jáchymov se řadí mezi největší naleziště minerálů (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

6.5 Památky a kultura

Na území se bezesporu nachází mnoho přírodních atraktivit, nýbrž také i velké množství pozoruhodných památek díky bohaté historii kraje. Mezi nejnavštěvovanější a nejkrásnější místa v tomto kraji se řadí na přední příčku lázeňský trojúhelník (Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně), Zámek Bečov a relikviář sv. Maura, Krušnohoří, hrad Locket, Miniaturpark Bohemium a spoustu dalších (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

6.5.1 Festivaly a další kulturní akce

Nejnámější pořádanou kulturní akcí je bezpochyby Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, jehož počátek se datuje až do roku 1946. V současnosti se řadí mezi nejprestižnější události konané v ČR z oblasti kinematografie, jež hostí každoročně významné domácí i světové celebrity. Z posledních let lze jmenovat například Leonarda DiCapria, Keiru Knightley, Morgana Freemana, Antonio Banderase, Johna Travoltu či Roberta Pattinsona atd.

Mezi další oblíbené akce patří Loketské kulturní léto nabízející množství koncertů populárních interpretů, Valdštejnské slavnosti konané v Chebu, dětský festival Oty Hofmana v Ostrově, zahájení lázeňské sezony doprovázené hudebními scénami a kulturními zážitky nebo mezinárodní soutěž ohňostrojů v Sokolově.

6.5.2 Památky UNESCO

Na Karlovarsku se nachází celkem 3 UNESCO památky, mezi které patří:

- *Lázeňský trojúhelník*
- *Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří*
- *Kynžvartská daguerrotypie*

Lázeňský trojúhelník

V lázeňské čtvrti v Karlových Varech, která je údolím řeky Teplé, se nacházejí všechny známé kolonády – Sadová, Mlýnská, Tržní, Vřídelní a Zámecká, z nichž vyvěrají léčivé minerální prameny. Srdcem Karlových Varů je nejznámější minerální pramen Vřídlo, který je zároveň nejteplejším pramenem Česka s teplotou 73 °C. Horká voda tryská z hloubky 3 kilometrů až do výše 15 metrů. V Karlových Varech se zejména léčí nemoci trávicího ústrojí, metabolismu a pohybového aparátu.

Mariánské Lázně jsou především známé díky zpívající fontáně, která je doprovázena hudebním doprovodem a jiskřivými pramínky tryskající vody, což dotváří atmosféru před jednou z hlavních dominant Mariánských Lázní – Hlavní lázeňskou kolonádou. Zde se léčí především onemocnění ledvin nebo dýchacích cest.

Františkovy Lázně, pojmenované po císaři Františkovi I., jsou pověstné léčbou neplodnosti symbolizovanou soškou Františka. Nicméně se zde léčí i srdeční, cévní choroby a další gynekologická onemocnění. Lázně jsou tvořeny souborem klasicistních a empírových staveb, které doplňují sochy sfing.

Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří je přes 800 let utvářená průmyslová krajina ležící v příhraniční oblasti mezi Německem a severními Čechami. Na české straně je region tvořen 5 částmi památkových zón, z nichž 3 se nacházejí v Karlovarském kraji: Hornická krajina Jáchymov, Hornická krajina Abertami-Boží Dar-Horní Blatná a Rudá věž smrti u Ostrova. Na německé straně se nachází přes 500 objektů, které zahrnují jednotlivé památky i celé hornické krajiny.

Kynžvartská daguerrotypie vznikla od slova daguerrotypie, což značí jeden z nejstarších způsobů fotografování (předchůdce fotoaparátu), který vynalezl a pojmenoval Louis Daguerra. Z vynálezu vznikla jedna z nejvzácnějších fotografií zachycující zátiší uměleckého ateliéru, který Daguerra věnoval knížeti Metternichovi. V současné době si lze daguerrotypii prohlédnout v rámci expozice na zámku Kynžvart (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

Obrázek 2 - Kynžvartská daguerrotypie

Zdroj: (NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, 2017)

6.5.3 Hrady a zámky

Nejatraktivnějším cílem pro návštěvníky Karlovarského kraje se stal Hrad Loket a zámek Bečov nad Teplou, kde se nachází relikviář sv. Maura, který je druhou nejvýznamnější a movitou kulturní památkou v České republice. Dále návštěvníci mohou obdivovat sbírku kuriozit knížete Metternicha, která se nachází na zámku Kynžvart. Nicméně i ostatní hrady, jako např. Cheb, Seeberg, Libá, Vildštejn a Horní hrad Hauenštej a zámky jako je Chyše, Valeč, Sokolov a Ostrov stojí za návštěvu.

Obrázek 3 - Zámek Bečov nad Teplou

Zdroj: (TURISTICKÝ ATLAS, 2016)

Obrázek 4 - Relikviář sv. Maura

Zdroj: (CABÁK, 2013)

6.5.4 Církevní památky

Pro nábožensky založené lidi může být lákavá návštěva církevních míst. Karlovarský kraj je obklopen drobnými stavbami jako jsou kapličky, sochy, boží muka, ale také velkolepými kostely a kláštery. Za zmínku stojí poutní místa, jímž je areál Maria Loreto s křížovou cestou a meditační zahradou, nebo potní místo Skoky, Křížová cesta v Nejdku dlouhá 1,6 km a pověstně známá nejstarší raně barokní stavba Posvátného okrsku, jež leží na okraji historické zóny města Ostrova. Najdeme zde jedny z nejkrásnějších kostelů, jimiž je Kostel sv. Máří Magdaleny v Karlových Varech a Pravoslavný kostel sv. Petra a Pavla.

6.5.5 Hornické a technické památky

Kraj se neobejde ani bez hornických a technických památek. V Karlovarském kraji byly zpřístupněny památky, ve kterých se těžily nerostné suroviny (stříbro, cín, železná ruda, kobalt, uran) a čerpalo z důlních vod, a proto nám zdejší technické a hornické památky připomínají vynalézavost a dovednost našich předků. O jejich dovednostech se můžeme přesvědčit návštěvou Hornického muzea v Krásně nebo hornického dolu Jeroným, který je hornickou památkou z 15. století.

Jejich vynalézavost se ukazuje i na řadě technických památek:

- Dlouhá stoka – přiváděla vodu pro pohon strojů a důlních zařízení.
- Blatenský příkop – zásoboval hutní provozy vodou.
- Krušnohorský Semmering – část druhé nejvýše položené železniční tratě v ČR (915 metrů), která spojuje úsek mezi Nejdkem a Perninkem.
- Městská jatka Kraslice – postavena v roce 1904, v té době jeden z nejmodernějších provozů jatek.
- Vysoká pec v Šindelové – největší železárna v kraji, nyní jen už pozůstatky.
- Radošovský most – dřevěný most, původně ze 14. století vedoucí přes řeku Ohři, kudy údajně v minulosti král Jan Lucemburský přijel prvně do Čech.

Technické památky mají svůj historický, ale i kulturní a průmyslový význam. Jednalo se o vytvořená díla, ať již malého či velkého významu, jež svého času znamenaly pokrokovost. Dodnes se zachovalo mnoho památek nejen na území Karlovarského kraje a České republiky, nýbrž i po celém světě (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

Obrázek 5 - Krušnohorský Semmering

Zdroj: (CZECH TOURISM, 2022)

7 Vytvoření zájezdu

7.1 Itinerář zájezdu

Poznávací zájezd je zpracován na pět dní s cílem seznámit účastníky s technickými památkami Karlovarského kraje a navštívit místa a památníky slavných osobností, které proslavily tentýž kraj.

Ideálním obdobím pro realizaci zájezdu je v jarních, letních nebo podzimních měsících. Nejlepší volbou na uskutečnění zájezdu bývá květen až září za dobrého počasí, které je vhodné na venkovní aktivity. Nejméně vhodné je pak zimní období, hlavně v období svátků, kdy je většina památek uzavřena.

Zájezd je připraven pro 40–45 osob s místem odjezdu Praha. Jedná se o lehce fyzicky náročný zájezd, a proto je vhodný pro všechny věkové skupiny, které projevují zájem o poznání tohoto druhu pamětihodností.

7.1.1 První den

První den započne vyzvednutím účastníků zájezdu v Praze v 9:00. První zastávkou je v programu Mattoni muzeum v Kyselce, jež je spjato se jménem zakladatele tradice stáčení minerálek Heinricha Mattoniho. Účastníkům se naskytne možnost nahlédnout do historie slavné značky Mattoni, jež je expozicí doplněna o historické dokumenty a reálie v podobě fotografií, certifikátů a různých projektů (MUZEUM MATTONI, 2023).

Další neméně zajímavou zastávkou je Rudá věž smrti v Ostrově, která se řadí mezi UNESCO památky a mezi poslední částečně zachovaná zařízení na úpravu uranové rudy v Evropě. Svůj název si tato památka získala díky politickým vězňům komunistického režimu, se kterými zde bylo nelidsky zacházeno a jež byli vystaveni při zpracování uranové rudy smrtelným radioaktivním dávkám (MONTANREGION KRUŠNÉ HORY, 2018).

Po prohlídce Rudé věže smrti budou účastníci dopraveni do Hotelu Hubertus v Karlových Varech a po zbytek dne dostanou volný čas na vybalení a odpočinek.

Přehled cen za vstupy do jednotlivých objektů jsou uvedeny v tabulce č. 4.

Tabulka 4 - Vstupné do objektů pro 1. den

Vstupné do jednotlivých objektů	Cena za osobu v Kč
Mattoni muzeum	80 Kč
Rudá věž smrti	180 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.2 Druhý den

Druhý den po snídani účastníci vyrazí do největšího muzea v Karlovarském kraji – Muzea techniky v Sokolově, který nás vezme zpět v čase o 5 století. K vidění zde budou české motocykly a retro automobily, jako je např. Fiat, Trabant a Škoda. Další místnosti zachycují techniku od psacích strojů, telefonů, promítaček filmů po vojenskou techniku používanou v jaderných krytech v poválečné době. Jiné místnosti nás pak seznamují s tehdejším životem na venkově a s životem v období středověku a třicetileté války. Po komentované prohlídce s průvodcem, která potrvá přibližně 1, 5 hodiny, se účastníci vydají na další zastávku (MUZEUM TECHNIKY, 2023).

Dalším bodem v programu jsou Františkovy Lázně, kde budou mít jednotlivci možnost prohlédnout si lázeňské město v rámci kterého navštíví lázeňskou kolonádu, historický meteorologický sloup, pro Františkovy Lázně typickou sošku Františka a pomník Boženy Němcové, jež je připomínkou spisovatelčina pobytu v tomto městě. Své dojmy z onoho prostředí zachytila ve třech fejetonech seznamující čtenáře s výletními místy v okolí. Po zhlédnutí důležitých bodů programu bude poskytnuto účastníkům osobní volno (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

Poslední zastávkou tohoto dne je Hrad Vildštejn nacházející se nedaleko Františkových Lázní. Považuje se za nejstarší hrad, který je v provozu a účastníci ho tak v rámci prohlídek mohou navštívit. Předpokládaná doba prohlídky činí 1,5 hodiny.

Tabulka 5 - Vstupné do objektu pro 2. den

Vstupné	Cena za osobu v Kč
Technické muzeum Sokolov	170 Kč
Hrad Vildštejn	150 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.3 Třetí den

Třetí den započne návštěvou rozhledny Diany, kam se pomocí lanové dráhy nechají účastníci vyvézt. Vstup na rozhlednu je zdarma. Poté navštíví motýlí dům Papiilonia nabízející expozici 400 motýlů až třiceti druhů z oblasti deštných pralesů a tropických džunglí. Po expozici bude věnováno účastníkům volno, které mohou využít k občerstvení (DIANA KV, 2023).

Další zastávkou je důl Jeroným, kde se těžil cín. Osoby se zúčastní od 13:00 hodin prohlídky dolu. Po zhruba 1,5hodinové prohlídce se vydají na v pořadí 3. a zároveň poslední zastávku tohoto dne.

Zámek Bečov nad Teplou je poslední zastávkou, jež nás v rámci prohlídkového okruhu seznámí s ojedinělou románskou zlatnickou památkou nevyčísitelné hodnoty – Relikviářem sv. Maura. Prohlídka potrvá přibližně hodinu a po jejím skončení budou účastníci dopraveni zpět do hotelu (NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, 2023).

Tabulka 6 - Vstupné do objektu pro 3. den

Vstupné do jednotlivých objektů	Cena za osobu v Kč
Lanová dráha Diana (zpáteční jízdenka)	220 Kč
Motýlí dům	120 Kč
Důl Jeroným	100 Kč
Zámek Bečov nad Teplou	200 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.4 Čtvrtý den

Předposlední den budou účastníci dopraveni k vyhlídce Karla IV., jež nese jméno českého panovníka, který měl ke Karlovarskému kraji úzký vztah. Po návštěvě vyhlídky se účastníci vydají procházkou k bustě Johanna Wolfganga Goetha vzdálenou 2 km. Právě Karlovy Vary si básník Goethe tak nesmírně zamiloval a strávil zde 3 roky svého života. Pobyt v tomto městě se odrážel i v řadě jeho literárních děl, pro které mu bylo město inspirací. A právě jeho busta z roku 1883 je jednou z památek připomínající umělcovy návštěvy. Další pěší zastávkou, zhruba půl kilometru dalekou, je pomník Friedricha Schillera, dalšího známého německého spisovatele, který byl postaven na počest Friedrichova pobytu v lázních (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

Účastníci budou vyzvednuti u pomníku Schillera a dopraveni do Muzea Žlutice. Právě toto muzeum zachycuje v rámci své expozice model bitvy Jana Žižky s katolickými vojsky na hoře Vladař.

Po skončení prohlídky muzea budou účastníci dopraveni zpět do hotelu a bude jim poskytnuto osobní volno. Zhruba od 16 hodin se pak účastní prohlídky města Karlovy Vary.

Tabulka 7 - Vstupné do jednotlivých objektů pro 4. den

Vstupné do jednotlivých objektů	Cena v Kč
Muzeum Žlutice	80 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.1.5 Pátý den

Poslední den opustí hotel účastníci po snídani. V průběhu cesty domů budou zrealizovány poslední 3 zastávky v rámci zájezdu.

První z nich bude prohlídka hradu Cheb, jež je známý hlavně díky své dominantě – obranné Černé věži. Po prohlídce účastníci navštíví náměstí Krále Jiřího z Poděbrad, které je obklopeno mnoha významnými historickými budovami (např. Chebské muzeum či Špalíček – jeden z hlavních symbolů chebské architektury).

Další zastávkou v pořadí jsou Mariánské Lázně, kde účastníci dostanou možnost si prohlédnout město, např. lázeňskou kolonádu, zpívající fontánu a památník Fryderyka Chopina, vytvořeného na počest nadaného hudebníka. Pro zachování jeho odkazu vznikl Chopinův festival, na který se každoročně sjíždějí do Mariánských Lázní různí umělci a hudebníci (ŽIVÝ KRAJ, 2021).

Zájezd je zakončen návštěvou Pivovarského muzea v Plzni. Zde si účastníci vyslechnou příběh piva od středověku až po současnost. K vidění budou také pivní kuriozity v podobě džbánu, korbely a modelu varny parního pivovaru, který se považuje za evropskou technickou zvláštnost (PLLZEŇSKÝ PRAZDROJ, 2023).

Tabulka 8 - Vstupné do jednotlivých objektů pro 5. den

Vstupné do jednotlivých objektů	Cena v Kč
Hrad Cheb	100 Kč
Pivovarské muzeum Plzeň	150 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.2 Souhrnný přehled cen za vstupné do jednotlivých objektů

Pro lepší přehled cen za vstupné do jednotlivých památek byla vytvořena následující tabulka č. 9, kde jsou uvedeny všechny vstupy v rámci zájezdu, které si účastníci platí.

Tabulka 9 - Souhrnný přehled za vstupné do jednotlivých objektů pro 1. - 5. den

Vstupné do jednotlivých objektů	Cena na osobu
Mattoni muzeum	80,00 Kč
Rudá věž smrti	180,00 Kč
Muzeum techniky Sokolov	170,00 Kč
Hrad Vildštejn	150,00 Kč
Lanová dráha Diana	220,00 Kč
Motýlí dům	120,00 Kč
Důl Jeroným	100,00 Kč
Zámek Bečov nad Teplou	200,00 Kč
Muzeum Žlutice	80,00 Kč
Hrad Cheb	100,00 Kč
Pivovarské muzeum Plzeň	150,00 Kč
VSTUPNÉ CELKEM	1 550,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

7.3 Časový harmonogram a trasa zájezdu

V následující tabulce č. 10 je uveden časový harmonogram a trasa zájezdu. V harmonogramu nechybí ani přehled ujetých kilometrů a čekací doby řidiče⁷, které jsou důležitou položkou pro sestavení kalkulace a určení ceny zájezdu.

Zájezd začíná vyzvednutím účastníků v Praze, předpokládaný odjezd z Prahy je naplánován na 9:00 ráno. Do první zastávky by měli účastníci dorazit přibližně v 10:45. Odtud se dále pokračuje v programu zájezdu, který je pevně stanoven až do posledního dne. Zájezd končí 5. den příjezdem do Prahy ve večerních hodinách.

⁷ U několikadenních přeprav se čekací doba nepočítá od 18:00 do 6:00 za předpokladu, že vozidlo stojí v klidu.

Tabulka 10 - Časový harmonogram a trasa zájezdu

Den	Čas odjezdu	Odjezd z	Příjezd do	Čas příjezdu	Počet km	Poznámka	Čekací doba
1.	9:00	Praha	Mattoni muzeum	10:45	127,9	Po vyzvednutí se zamíří do Mattoni muzea.	0
	13:15	Mattoni muzeum	Rudá věž smrti	13:35	16,6	Návštěva UNESCO památky – Rudá věž smrti.	2,5
	15:35	Rudá věž smrti	Karlovy Vary	15:50	17,9	Dopravení účastníků do hotelu + osobní volno a odpočinek.	2
2.	9:30	Karlovy Vary	Sokolov	9:50	24,4	Návštěva muzea techniky.	3,5
	11:20	Sokolov	Františkovy Lázně	11:45	31,6	Prohlídka města + čas na oběd.	1,5
	14:45	Františkovy Lázně	Hrad Vildštejn	14:55	8,8	Prohlídka zámku, která potrvá přibližně 1,5 hodiny.	3
	16:25	Hrad Vildštejn	Karlovy Vary	17:10	60,4	Dopravení účastníků zpět do hotelu.	1,5
3.	9:00	Karlovy Vary	Lanová dráha Diana	9:15	8,3	Lanová dráha, rozhledna, motýlí dům.	3
	12:15	Lanová dráha Diana	Důl Jeroným	12:45	29,7	Od 13:00 hodin prohlídka dolu Jeroným.	3
	14:30	Důl Jeroným	Bečov nad Teplou	14:55	21,8	Od 15:00 prohlídkový okruh zámku: Relikviář sv. Maura.	1,75
	16:00	Bečov nad Teplou	Karlovy Vary	16:30	28,8	Dopravení účastníků zpět do hotelu.	1,083
4.	9:30	Karlovy Vary	Vyhlička Karla IV.	9:45	10	Procházka k bustě J. W. Goetha a pomníku F. Schillera.	3,5
	11:30	Pomník Friedricha Schillera	Muzeum Žlutice	11:55	28,4	Prohlídka muzea Žlutice.	1,75
	13:25	Muzeum Žlutice	Karlovy Vary	13:50	32,2	Doprava zpět. Osobní volno účastníků. Prohlídka města.	1,5
5.	8:30	Karlovy Vary	Cheb	9:05	51,4	Prohlídka hradu, návštěva náměstí Krále Jiřího z Poděbrad.	2,5
	10:15	Cheb	Mariánské lázně	10:50	33,2	Prohlídka města + pauza na oběd.	1,167
	13:50	Mariánské Lázně	Plzeň	14:55	79,2	Prohlídka pivovarského muzea, nákup suvenýrů.	3
	16:10	Plzeň	Praha	17:30	92,4	Příjezd do Prahy.	1,25

Zdroj: vlastní zpracování

7.4 Ubytování a stravování

Pro ubytování účastníků zájezdu byl vybrán Hotel Hubertus, který nabízí ubytování v lokalitě karlovarských lesů nedaleko centra Karlových Varů.

Exteriér hotelu je vybaven venkovním krbem a nábytkem, grilem, terasou a zahradou. V interiéru se nachází společenské prostory a kopírka, a proto je to vhodné zázemí pro business aktivity. Pro děti je v létě ideálním místem dětské hřiště nacházející se přímo u hotelu, v případě špatného počasí pak děti zabaví dětská herna, popřípadě stolní hry, které zabaví celou rodinu. Pro návštěvníky jsou k dispozici nově zrekonstruované jednolůžkové i dvoulůžkové pokoje s celkovou kapacitou hotelu 48 lůžek.

Účastníci budou ubytováni jak v jednolůžkových, tak ve dvoulůžkových pokojích. Oba typy pokojů jsou vybaveny ústředním topením, sprchou, toaletou, skříní, televizí a Wifi. K dispozici je také každodenní úklid a možnost vzít si s sebou domácího mazlíčka za příplatek 150 Kč. U dvoulůžkového pokoje je navíc zakomponováno posezení (stůl a židle).

Cena ubytování včetně snídaně vyjde na jednu osobu pro jednolůžkový pokoj na 890 Kč za noc, u dvoulůžkového pokoje vyjde cena na 990 Kč.

Účastníci zde stráví 4 noci, a tudíž je třeba uvést celkovou cenu na jednu osobu za ubytování a stravování, která je uvedena v tabulce č. 11.

Tabulka 11 - Přehled ceny za ubytování a stravování

Typ pokoje	Položka	Počet nocí x Cena	CENA CELKEM
Jednolůžko	Ubytování + snídaně	4 x 890 Kč	3 560,00 Kč
Dvoulůžko	Ubytování + snídaně	4 x 990 Kč	3 960,00 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je možné vidět v předchozí tabulce, ubytování v jednolůžkovém pokoji včetně snídaně vyjde jednoho účastníka na 3 560 Kč a v případě dvoulůžkového pokoje na částku 3 960 Kč.

Hotel mimo tyto služby také poskytuje možnost soukromého parkování zdarma, a to přímo před hotelem.

7.5 Doprava

Jako dopravce byla vybrána Autobusová doprava Zdeněk Svoboda, která zajišťuje jak vnitrostátní, tak mezinárodní přepravu osob autobusy i mikrobusy. Zajišťuje autobusovou dopravu pro cestovní kanceláře, školy apod. a má dlouholeté zkušenosti s přepravou cestujících v rámci zájezdů tuzemských i zahraničních.

Pro přepravu účastníků byl vybrán autobus Mercedes Benz Tourismo, jež může obsadit 49 osob, další místo je pak určeno pro řidiče. Autobus je vybaven chladničkou, toaletou, palubní kuchyňkou, a především pohodlnými sedačkami, které zajišťují komfort pro cestující, především na dlouhých cestách. Cena za ujetý kilometr činí 38 Kč a čekací doba je stanovena ve výši 200 Kč/hod. K ceně služeb se ještě připočítává u zájezdů v tuzemsku DPH 21 % (BUS SVOBODA, 2023).

V obrázku č. 6 je k vidění zvolený autobus Mercedes Benz Tourismo nabízený autobusovým dopravcem.

Obrázek 6 - Autobus Mercedes Benz Tourismo

Zdroj: (BUS SVOBODA, 2023)

8 Kalkulace zájezdu

8.1 Stravné řidiče a průvodce

Při pracovní cestě vzniká zaměstnanci, jímž je řidič i průvodce CK, nárok na stravné. Výše stravného se v každé zemi určí podle doby trvání pracovní cesty.

Stravné v ČR ve výši základní sazby (307 Kč) přísluší zaměstnanci, pokud je doba strávená na pracovní cestě delší než 18 hodin. Trvá-li tato doba 18, nejméně pak 12 hodin, poskytne zaměstnavatel sazbu 196 Kč. Pokud pracovní cesta trvá méně jak 12 hodin, nejméně však 5 hodin, bude poskytnuta sazba stravného ve výši 129 Kč.

Při poskytnutí jídla zaměstnanci se tato sazba krátí o hodnotu 25 %, je-li doba strávená na pracovní cestě v rozmezí 18–24 hodin. O 35 %, trvá-li cesta 12, nejdéle však 18 hodin. Při poskytnutí jídla zaměstnanci u doby strávené méně jak 12 hodin na služební cestě se sazba krátí o 70 % (FINANCE, 2023).

Výpočet stravného řidiče a průvodce je uveden v následující tabulce č. 12. Průvodce má hrazeny všechny snídaně, stejně tak i řidič.

Tabulka 12 - Stravné průvodce a řidiče

Dny	Počet hodin	Sazba	Krácení	Stravné
1.	15	196		196,00 Kč
2.	24	307	0,75	230,25 Kč
3.	24	307	0,75	230,25 Kč
4.	24	307	0,75	230,25 Kč
5.	17,5	196	0,65	127,40 Kč
CELKEM				1 014,15 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Průvodce i řidič má nárok na vyplacení stravného ve výši 1 014 Kč. V rámci služební cesty jim bylo poskytnuto pouze jedno jídlo v rámci ubytování, a to snídaně, která je zahrnuta v ceně ubytování. Ostatní jídla si financují sami jako účastníci zájezdu.

8.2 Náklady na skupinu (náklady nepřímé)

Do nepřímých nákladů spadají všechny výpočty, které nelze stanovit přímo na jednu osobu. Považují se za náklady nutné, neboť musí být uhrazeny bez ohledu na to, kolik účastníků se zájezdu zúčastní.

Konkrétní přehled jednotlivých částek je uveden v následující tabulce č. 13.

Tabulka 13 - Náklady nepřímé

	Služba	Počet	Částka bez DPH	Výše DPH
Doprava	km celkem	738,15	28 049,70 Kč	
	čekací hodiny	37,5	7 500,00 Kč	
	parkovné celkem		0,00 Kč	
	stravné celkem	5	1 014,15 Kč	
	ubytování řidiče	4	3 236,36 Kč	
	Celkem doprava			39 800,21 Kč
Průvodce	odměna	5	6 000,00 Kč	
	ubytování + stravování	4	3 236,36 Kč	
	stravné celkem	5	1 014,15 Kč	
	Celkem průvodce			10 250,51 Kč
CELKEM	Náklady na skupinu		50 050,73 Kč	10 510,65 Kč
	Náklady na osobu (riziko neobsazení 20 %)	38	1 303,40 Kč	273,71 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět v uvedené tabulce, náklady na průvodce – včetně jeho odměny, ubytování, stravování a stravného vyšly na částku 10 251 Kč, náklady na dopravu vyšly v částce 39 800 Kč. U dopravy a průvodce se uplatňuje sazba DPH 21 %, a tudíž je třeba vypočítat výši DPH. Jelikož jsou zmíněné položky uvedeny v částkách bez DPH, musí se i stravovací a ubytovací služby takto uvést. Tyto služby podléhají aktuálně druhé snížené sazbě DPH ve výši 10 %.

Po započtení všech nákladových položek vyšly náklady na skupinu v hodnotě 50 051 Kč. Po vydělení této částky byly zjištěny nepřímé náklady na jednoho účastníka ve výši 1 303 Kč, kde je počítáno s 20 % rizikem neobsazení autobusu, tedy 38 účastníky zájezdu.

8.3 Náklady na osobu (náklady přímé)

Náklady přímé se na rozdíl od nákladů nepřímých stanovují přímo na jednotlivé účastníky zájezdu a nemusejí být uhrazeny v případě neúčasti účastníka. Řadí se sem např. ubytování, stravování, vstupné do jednotlivých památkových objektů a pojištění účastníka.

Jednotlivé nákladové položky jsou shrnuty v tabulce č. 14.

Tabulka 14 - Náklady přímé

Služba	Počet	Částka	Částka bez DPH	Výše DPH
Ubytování + stravování	4	3 960,00 Kč	3 600,00 Kč	360,00 Kč
Vstupné		1 550,00 Kč	1 409,09 Kč	140,91 Kč
Pojištění	5	135,00 Kč	135,00 Kč	
Celkem náklady na osobu			5 144,09 Kč	500,91 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové přímé náklady na jednu osobu vychází na částku 5 144 Kč. Opět je uvedena částka bez DPH. U ubytování, stravování a vstupného do památkových objektů se zahrnuje částka včetně DPH, a proto se z položek musela výše snížené sazby 10 % DPH odečíst.

Do nákladů přímých bylo také zahrnuto pojištění účastníků. Sazba standardního turistického pojištění se pohybuje okolo 25–27 Kč/den. Ve výpočtu je použita sazba 27 Kč/den (SROVNEJ TO, 2023).

8.4 Výpočet ceny zájezdu

Pro stanovení ceny zájezdu na 1 účastníka je třeba zahrnout do výpočtu sumy přímých a nepřímých nákladů, což nám udává cenu za nakoupené služby celkem. Z této hodnoty byla stanovena přírážka CK ve výši 20 %, z níž je odvozena sazba DPH 21 %. Zmíněné položky a jejich částky dávají dohromady celkovou hodnotu zájezdu na 1 účastníka. Pro vypočtení čisté ceny na 1 osobu se musí k částce přičíst cena DPH ve výši 1 045 Kč. Po přičtení DPH se získá cena zájezdu, za kterou bude poznávací zájezd nabízen.

Postup výpočtu je zobrazen v následující tabulce č. 15.

Tabulka 15 - Výpočet ceny zájezdu na jednu osobu

Výpočet	Částka bez DPH	DPH
Nepřímé náklady na osobu	1 303,40 Kč	273,71 Kč
Přímé náklady na osobu	5 144,09 Kč	500,91 Kč
Náklady celkem	6 447,50 Kč	774,62 Kč
Přirážka CK (20 %)	1 289,50 Kč	270,79 Kč
Celkem	7 736,99 Kč	1 045,42 Kč
DPH	1 045,42 Kč	
Celkem s DPH	8 782,41 Kč	
Čistá cena na osobu	8 790,00 Kč	

Zdroj: vlastní zpracování

Poznávací zájezd je nabízen za částku 8 790 Kč. Důvodem poměrně vysoké ceny zájezdu je přihlížení k požadavkům potenciálních zákazníků dotazovaných pomocí dotazníkového šetření, kteří preferují modernější ubytování a snídani v ceně. Cena je navýšena také z důvodu zahrnutí vstupného do jednotlivých památkových objektů.

9 Výsledky a diskuse

9.1 Výsledky dotazníkového šetření

Poznávací zájezd byl sestaven v závislosti na preferencích dotazovaných, jakožto potenciálních účastníků zájezdu, zjištěných pomocí dotazníkového šetření. Hlavním bodem programu jsou technické památky, které bývají příliš málo oceňovány mladšími generacemi, které ztrácejí zájem o tento druh pamětihodností. To dokazuje i počet nejvíce zastoupených respondentů představující skupinu osob ve věku 20-35 let (68 odpovědí), z nichž téměř 61 % uvedlo, že nemají zájem o zájezd zaměřený na technické památky. Větší zájem projevily skupiny osob ve věku 50-59 let (27 respondentů) a 36-49 let (24 respondentů). Nejmenší počet získaných odpovědí bylo od věkové skupiny 60 a více let, jež byla zastoupena pouze 4 respondenty. Z uvedených skupin nemělo zájem o technické památky pouze 20 % respondentů.

V tomto šetření byly vidět rozdílné preference starší a mladší generace. Starší generace, která obdržela dotazník o pár týdnů dříve (než studenti a osoby ve věku 20-35 let), volila spíše pohodlí a kvalitu, především tedy modernější typ ubytování, jímž byl hotel a v rámci stravování polopenzi. U mladší generace, tvořící především studenty, zvítězil především výběr klasického typu ubytování, tedy varianta bez zbytečného příplatku za kvalitu a pohodlí v rámci ubytování, co se týče stravy, tam zvítězila pouze snídaně.

Na otázku, jaký typ ubytování by účastníci zvolili, se sešlo nejvíce odpovědí u hotelu. Zbylí respondenti hlasovali pro penzion, nejmenší počet osob by volilo hostel a ostatní levnější ubytovny. K vytvoření časového harmonogramu zájezdu přispěla i otázka na využití volného času na místě, a to proto, aby se přihlédlo zejména k dostatečnému osobnímu volnu účastníků. Více jak polovina účastníků uvedla, že chce věnovat svůj volný čas prozkoumávání okolí, popřípadě nějakým menším procházkám po okolí. Další značně zastoupenou aktivitou je návštěva ostatních památek, které nebudou zahrnuty v programu. Nejméně je pak zastoupen nákup suvenýrů.

V poslední otázce dostali respondenti prostor na otázky, popřípadě nějaké připomínky. Objevily se zde 2 dotazy týkající se realizace zájezdu. První otázka se týkala dopravy, konkrétně jaký typ dopravy bude zajištěn pro přepravu účastníků. Jiný

respondent položil další otázku, ve které se zajímal o úhradu ceny zájezdu, zejména okamžik její úhrady.

Obě otázky lze zodpovědět: pro přepravu osob byla zajištěna autobusová doprava a co se týče úhrady zájezdu, je třeba uhradit zálohu pohybující se okolo 40 % z ceny zájezdu. Zbytek ceny je potřebné uhradit měsíc před započtením zájezdu tak, jak to bývá u většiny cestovních kanceláří.

Analýza jednotlivých odpovědí je uvedena v přílohách č. 1–8.

9.2 Porovnání ceny zájezdu

Cena zájezdu zahrnuje všechny potřebné náklady, včetně nákladů účastníků, kde je zahrnuto i vstupné do jednotlivých objektů a pojištění, a tudíž se již cena za zájezd nebude navyšovat. Oproti tomu jiné cestovní kanceláře nabízející obdobné poznávací zájezdy o tyto položky cenu navyšují. Pro následující porovnání byly vybrány zájezdy uskutečňující se ve stejné destinaci s podobnou délkou pobytu a podobným výběrem památek.

První, kdo nabízí obdobný (ne však stejný) zájezd, je cestovní kancelář Vsacan Tour, která se specializuje zejména na poznávací zájezdy. Nabízí čtyřdenní poznávací zájezd zaměřený na lázeňská města a památky za cenu 6 990 Kč. V ceně je zahrnuta: doprava autobusem, 3x ubytování s polopenzí a průvodce. V ceně není zahrnuto, a tudíž se cena ještě navýší o: vstupné do placených objektů, rekreační poplatky a pojištění účastníků (VSACAN TOUR, 2023).

Dalším potenciálním konkurentem by mohla být CK Redok Travel nabízející šestidenní poznávací zájezd po západních Čechách za 8 590 Kč na osobu. Cena zahrnuje: dopravu autobusem, 5x ubytování s polopenzí v penzionu, průvodce CK. Do ceny opět nejsou zahrnuty vstupy do památkových objektů, pojištění účastníků, pojištění storna zájezdu a rekreační poplatek (ZÁJEZDY, 2023).

V obou případech se ceny zájezdu ještě o některé položky navyšují, a tudíž cena nabízených zájezdů není konečná. V porovnání s konkurenty není cena za vytvořený zájezd příliš vysoká ani nízká, aby potenciální zákazníci odrazovala.

Nabídka poznávacích zájezdů zaměřená na památky je velmi nízká oproti nabídkám wellness pobytů či pobytů zaměřených na lázeňský trojúhelník (Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně), kde je cena za kratší pobyt ještě vyšší než cena za poznávací zájezd.

10 Závěr

S pojmem „cestovní ruch“ je spjata řada odlišných definic vyvolávající nejasnosti v teorii i praxi. Avšak je odvětvím, které stále více přibývá na významu. Existuje již od pradávných dob, kdy lidem sloužil především jako zdroj pro zajišťování potravy, nyní je spojován především s rekreací a poznáváním jiných kultur. V současné době mohou lidé využívat různých druhů cestovního ruchu, které se v závislosti na poptávce neustále vyvíjejí. Ve zvýšení poptávky hraje klíčovou roli především zajímavá nabídka produktu od cestovních kancelářů. A právě produkt (jinými slovy zájezd) a jeho vytvoření bylo stěžejním bodem v části praktické.

V bakalářské práci bylo hlavním cílem sestavit a provést kalkulaci pětidenního poznávacího zájezdu zaměřeného na technické památky. Jedním z cílů dílčích bylo vytvoření dotazníkového šetření a jeho prostřednictvím zjistit zájem o tento zájezd a na základě preferencí vybrat vhodné ubytování, stravování a zvolit optimální program pro účastníky. Na základě toho byl sestaven itinerář, kde se účastníci mohou seznámit s programem a památkami, které v průběhu zájezdu navštíví. Pro přepravu účastníků byla zajištěna autobusová doprava, která účastníky bude přepravovat po celou dobu trvání zájezdu. Ubytování a stravu zajistí Hotel Hubertus v Karlovarském kraji, kde účastníci stráví 4 noci. Po vytvoření itineráře následovala tvorba časového harmonogramu a trasy zájezdu, jež sloužily jako podklady pro kalkulaci.

Kalkulace zájezdu se sestavovala na základě nákladů přímých a nepřímých. Do nepřímých nákladů byly zahrnuty všechny výdaje na služby dopravy, řidiče a průvodce. Do přímých byly započítány náklady na jedince, jakožto například ubytování, stravování, vstupné a pojištění. Z těchto nákladů pak byla zjištěna cena za nakoupené služby celkem, ze které se stanovovala ještě přírážka cestovní kanceláře ve výši 20 % a odvozovala sazba DPH 21 %. Čistá cena na jednu osobu byla spočítána ve výši 8 782 Kč, po zaokrouhlení 8 790 Kč. Ačkoliv se zdá, že cena je poměrně vysoká, jsou do ní započítány všechny náklady oproti jiným zájezdům nabízeným cestovními kancelářemi, kde se cena většinou o některé položky ještě navyšuje. Tedy tato cena se považuje za konkurenceschopnou.

Poznávací zájezd nebyl časově zařazen, jeho realizace je možná v průběhu celého roku. Nicméně se doporučuje uskutečnit především v jarních a letních měsících za dobrého počasí, kdy i obdobné zájezdy nabízejí cestovní kanceláře. Zájezd nepodléhá

fyzicky náročným aktivitám, a tudíž se mohou účastnit osoby jakékoliv věkové skupiny, které projevují zájem o tyto památky.

Účastníci si mohou především na tomto zájezdu oblíbit originalitu, jelikož stejná nabídka není na trhu nabízena. Tento poznávací zájezd zaměřený na technické památky, který je doplněn návštěvami míst a památníků významných osobností spjatých s tímto krajem by některé osoby ocenily, odnesly si z něj zajímavé znalosti, a hlavně si jej užily.

11 Seznam použitých zdrojů

11.1 Odborné publikace

BERÁNEK, J. a kol. 2013. Ekonomika cestovního ruchu. Praha : MAG CONSULTING, 2013. stránky 19-21, 50. 978-80-86724-46-1.

FORET, M. a FORETOVÁ, V. 2001. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha : Grada Publishing, 2001. str. 16. 80-247-0207-X.

GOELDNER, CH. a RITCHIE, B. 2014. Cestovní ruch - principy, příklady, trendy. [překl.] L. Schürerová. 1. vydání. Brno : BizBooks, 2014. str. 5. 978-80-251-2595-3.

— . 2014. Cestovní ruch - principy, příklady, trendy. [překl.] L. Schürerová. 1. vydání. Brno : Bizbooks, 2014. stránky 21, 27-29. 978-80-251-2595-3.

— . 2014. Cestovní ruch - principy, příklady, trendy. 1. vydání. Brno : BizBooks, 2014. stránky 41-42. 978-80-251-2595-3.

— . 2014. Cestovní ruch - principy, příklady, trendy. [překl.] L. Schürerová. 1. vydání. Brno : BizBooks, 2014. stránky 41-42. 978-80-251-2595-3.

HESKOVÁ, M. a kol. 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 19-20. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. upravené vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 10-12. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. upravené vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. str. 19. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. upravené vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 19-24. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. upravené vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 14-19. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. upravené vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 25-35. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. str. 40. 978-80-7373-107-6.

— . 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 38-41. 978-80-7373-107-6.

—. 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 42-44. 978-80-7373-107-6.

—. 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. stránky 49-53. 978-80-7373-107-6.

—. 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. str. 10. 978-80-7373-107-6.

—. 2011. Cestovní ruch pro vyšší odborné a vysoké školy. 2. vydání. Praha : Nakladatelství Fortuna, 2011. str. 37. 978-80-7373-107-6.

HRALA, V. 2013. Geografie cestovního ruchu. 6. Praha : IDEA SERVIS, 2013. 978-80-85970-79-1.

KARTOGRAFIE PRAHA. 2009. Tematický atlas Karlovarského kraje. 1. vydání. Praha : Kartografie PRAHA, a. s., 2009. stránky 5, 14-15.

KOTÍKOVÁ, H. 2013. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2013. str. 20. 978-80-247-4603-6.

—. 2013. Nové trendy v nabídce cestovního ruchu. 1. vydání. Praha : Grada Publishing, 2013. stránky 25, 79, 93-95, 143-144. 978-80-247-4603-6.

11.2 Internetové zdroje

CABÁK, M. 2013. Relikviář svatého Maura (Maurův relikviář). *Turistika*. [Online] 24. 2 2013. [Citace: 1. 10 2022.] <https://www.turistika.cz/mista/relikviar-svateho-maura-mauruv-relikviar/detail>.

CZECH TOURISM. 2022. Krušnohorský semmering - projížďka malebnou horskou krajinou. *Kudy z nudy*. [Online] 2022. [Citace: 1. 10 2022.] <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/krusnohorsky-semmering>.

CZECHTOURISM. 2021. HUZ 2021_KARLOVARSKÝ KRAJ (shrnutí). *Karlovarský kraj - informační portál*. [Online] 2021. [Citace: 18. 10 2022.] <https://www.kr-karlovarsky.cz/kultura/Documents/2021-HUZ-KARLOVARSKY-KRAJ.pdf>.

ČSÚ. 2022. Charakteristika Karlovarského kraje. *Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech*. [Online] 3. 1 2022. [Citace: 20. 8 2022.] https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_karlovarskeho_kraje.

—, 2022. Cestovní ruch v České republice. *Český statistický úřad*. [Online] 16. 5 2022. [Citace: 20. 8 2022.] https://www.czso.cz/documents/10180/171348123/32018122_1001.pdf/82d0ec65-d3c4-4851-bb80-76dcddc55b59?version=1.1.

—, 2022. Návštěvnost v Karlovarském kraji ve 2. čtvrtletí 2022. *Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech*. [Online] 9. 8 2022. [Citace: 22. 8 2022.] <https://www.czso.cz/csu/xk/navstevnost-v-karlovarskem-kraji-ve-2-ctvrtlet-2022-predbezne-udaje>.

—, 2022. Satelitní účet cestovního ruchu. *Český statistický úřad*. [Online] 28. 2 2022. [Citace: 20. 8 2022.] https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.

BUS SVOBODA. 2023. Bus Svoboda. *Zdeněk Svoboda - Autobusová doprava*. [Online] 2023. [Citace: 20. 2 2023.] <http://www.bussvoboda.cz/cenik-prepravy-autobusy-mikrobusy>.

DIANA KV. 2023. Papilonia motýlí dům Karlovy Vary. *Diana Karlovy Vary*. [Online] WEBDESIGN Aeto, 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://dianakv.cz/cs/cenik-papilonia-motyli-dum-karlovy-vary>.

DONOVAN, N. 2021. Hlavní trendy v cestovním ruchu podle předpovědi Booking.com na rok 2022. *Booking.com*. [Online] 11. 11 2021. [Citace: 20. 10 2022.] <https://partner.booking.com/cs/click-magazine/trendy-analyzy/hlavn%C3%AD-trendy-v-cestovn%C3%ADm-ruchu-podle-predpovedi-bookingcom-na-rok>.

ŽIVÝ KRAJ. 2021. Geopark Egeria. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 22. 8 2022.] <https://zivykraj.cz/poznejte-kraj/priroda/geopark-egeria/>.

—, 2021. Karlovarský kraj - Aktivity a zážitky. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 22. 8 2022.] <https://zivykraj.cz/aktivity-a-zazitky>.

—, 2021. Karlovarský kraj - Památky a kultura. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 22. 8 2022.] <https://zivykraj.cz/pamatky-a-kultura>.

—, 2021. Památky UNESCO v Karlovarském kraji. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 22. 8 2022.] <https://zivykraj.cz/unesco/>.

—, 2021. TOP místa Karlovarského kraje. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 22. 8 2022.] <https://zivykraj.cz/poznejte-kraj/top-mista-karlovarskeho-kraje/>.

—. 2021. Významné osobnosti, které proslavily Karlovarský kraj. *Živý kraj*. [Online] 2021. [Citace: 10. 3 2023.] <https://zivykraj.cz/zajimave-vylety/vyznamne-osobnosti-ktere-proslavily-karlovarsky-kraj/>.

FINANCE . 2023. Výše sazeb tuzemského stravného 2023. *Finance. cz*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.finance.cz/dane-a-mzda/mzda/cestovni->

HYLAND, P. 2021. TOP 5 trendů cestovního ruchu v roce 2021. *TourismReview*. [Online] 11. 1 2021. [Citace: 20. 10 2022.] <https://www.tourism-review.cz/trendy-cestovniho-ruchu-2021-news11834>.

JOSHI, T. 2022. Karl Baedeker. *Alchetron*. [Online] 8. 9 2022. [Citace: 1. 10 2022.] <https://alchetron.com/Karl-Baedeker#karl-baedeker-c5643926-d249-4927-9328-05f559d5294-resize-750.jpeg>.

KARLOVARSKÝ KRAJ. 2022. Základní informace o kraji. *Informační portál Karlovarského kraje*. [Online] 26. 1 2022. [Citace: 22. 8 2022.] <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Stranky/karlov-kraj.aspx>.

KURZY. 2022. Nezaměstnanost v Karlovarském kraji k 31. 5. 2022. *Kurzy.cz*. [Online] 16. 6 2022. [Citace: 20. 8 2022.] <https://www.kurzy.cz/zpravy/657236-nezamestnanost-v-karlovarskem-kraji-k-31-5-2022-karlovarsky-kraj-vykazoval-treti-nejvyssi-podil/>.

MONTANREGION KRUŠNÉ HORY. 2018. Rudá věž smrti. *Montanregion Krušné hory*. [Online] 2018. [Citace: 10. 3 2023.] <http://www.montanregion.cz/cs/montanregion/ceske-komponenty/ruda-vez-smrti.html>.

MUZEUM MATTONI. 2023. Mattoni Muzeum. *Mattoni Muzeum*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.mattonimuzeum.cz>.

MUZEUM TECHNIKY. 2023. Muzeum techniky Sokolov. *Muzeum techniky*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.muzeum-techniky.cz/muzeum/>.

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. 2017. Kynžvartská daguerrotypie na seznamu UNESCO. *Zámek Kynžvart*. [Online] 28. 11 2017. [Citace: 22. 8 2022.] <https://www.zamek-kynzvart.cz/cs/pro-media/30813-kynzvartska-daguerrotypie-na-seznamu-unesco>.

—. 2023. Prohlídkové okruhy . *Bečov nad Teplou - oficiální webová prezentace státního hradu a zámku*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://zamek-becov.cz/cs/informace-pro-navstevniky/prohlidkove-okruhy>.

PLZEŇSKÝ PRAZDROJ. 2023. Pivovarské muzeum v Plzni. *Prazdroj Visit*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.prazdrojvisit.cz/prohlidky/pivovarske-muzeum-v-plzni/>.

SROVNEJ TO. 2023. Srovnání cestovního pojištění. *Srovnejto.cz*. [Online] 2023. [Citace: 28. 2 2023.] <https://www.srovnejto.cz/vyber-cestovni/ACwmTWEM1mzLfk8jX1XPKg2/>.

TOUR DATA. 2022. Návštěvnost HUZ - podrobná data 2012 - 2022. *CzechTourism*. [Online] 10. 8 2022. [Citace: 20. 10 2022.] <https://tourdata.cz/data/navstevnost-huz-2012-2022/>.

TURISTICKÝ ATLAS. 2016. Zámek Bečov nad Teplou. *Turistický atlas*. [Online] 2016. [Citace: 1. 10 2022.] https://turistickyatlas.cz/vse/misto/12181_zamek-becov-nad-teplou.html.

VEŘEJNÁ DATABÁZE ČSÚ. 2022. Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. *Veřejná databáze Českého statistického úřadu*. [Online] 2022. [Citace: 20. 8 2022.] https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=4189&katalog=31743&pvo=CRUD011-R&pvo=CRUD011-R&c=v3~8__RP2021#w=.

—. 2022. Hrubý domácí produkt. *Veřejná databáze Českého statistického úřadu*. [Online] 2022. [Citace: 25. 11 2022.] <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=NUCD05&z=T&f=TABULKA&skupId=4809&katalog=30832&pvo=NUCD05&str=v118>.

VSACAN TOUR. 2023. Poznávací zájezdy - Západní Čechy, lázeňská města a památky. *Vsacan Tour*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.vsacantour.cz/poznavaci-zajezy/zapadni-cechy-lazenska-mesta-a-pamatky>.

World Travel & Tourism Council. 2021. Trending in travel. *World Travel & Tourism Council*. [Online] 11 2021. [Citace: 20. 10 2022.] https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Trending_In_Travel-Emerging_Consumer_Trends-231121.pdf.

ZÁJEZDY. 2023. Západní Čechy. *Zájezdy.cz*. [Online] 2023. [Citace: 10. 3 2023.] <https://www.zajezdy.cz/dovolena-zapadni-cechy-karlovarsky-kraj-cesko-z2289795/?misto=m38256&index=4&zeme=z123&dest=d12317&zamereni=2#objednavka>.

Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

11.3 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Tištěný průvodce Baedeker	28
Obrázek 2 - Kynžvartská daguerrotypie	40
Obrázek 3 - Zámek Bečov nad Teplou	41
Obrázek 4 - Relikviář sv. Maura	41
Obrázek 5 - Krušnohorský Semmering.....	42
Obrázek 6 - Autobus Mercedes Benz Turismo	50

11.4 Seznam tabulek

Tabulka 1 - Etapy rozvoje novodobého cestovního ruchu v Evropě	29
Tabulka 2 - Etapy rozvoje cestovního ruchu v Československu po 2. svět. válce.....	30
Tabulka 3 - Hosté v jednotlivých krajích ČR v roce 2021.....	33
Tabulka 4 - Vstupné do objektů pro 1. den.....	44
Tabulka 5 - Vstupné do objektu pro 2. den.....	44
Tabulka 6 - Vstupné do objektu pro 3. den.....	45
Tabulka 7 - Vstupné do jednotlivých objektů pro 4. den.....	46
Tabulka 8 - Vstupné do jednotlivých objektů pro 5. den.....	46
Tabulka 9 - Souhrnný přehled za vstupné do jednotlivých objektů pro 1. - 5. den	47
Tabulka 10 - Časový harmonogram a trasa zájezdu	48
Tabulka 11 - Přehled ceny za ubytování a stravování	49
Tabulka 12 - Stravné průvodce a řidiče	51
Tabulka 13 - Náklady nepřímé.....	52
Tabulka 14 - Náklady přímé	53
Tabulka 15 - Výpočet ceny zájezdu na jednu osobu.....	54

11.5 Seznam grafů

Graf 1 - Vývoj příjezdového cestovního ruchu v letech 2012-2021	31
Graf 2 - Podíl krajů na HDP ČR	36
Graf 3 - HDP na obyvatele v jednotlivých krajích.....	36

11.6 Seznam použitých zkratek

atd.	a tak dále
apod.	a podobně
CK	cestovní kancelář
ČR	Česká republika
HDP	hrubý domácí produkt
CHKO	chráněná krajinná oblast
mld.	miliardy
např.	například
NPP	národní přírodní památka
NPR	národní přírodní rezervace
resp.	respektive
tj.	to je
tzv.	takzvaně

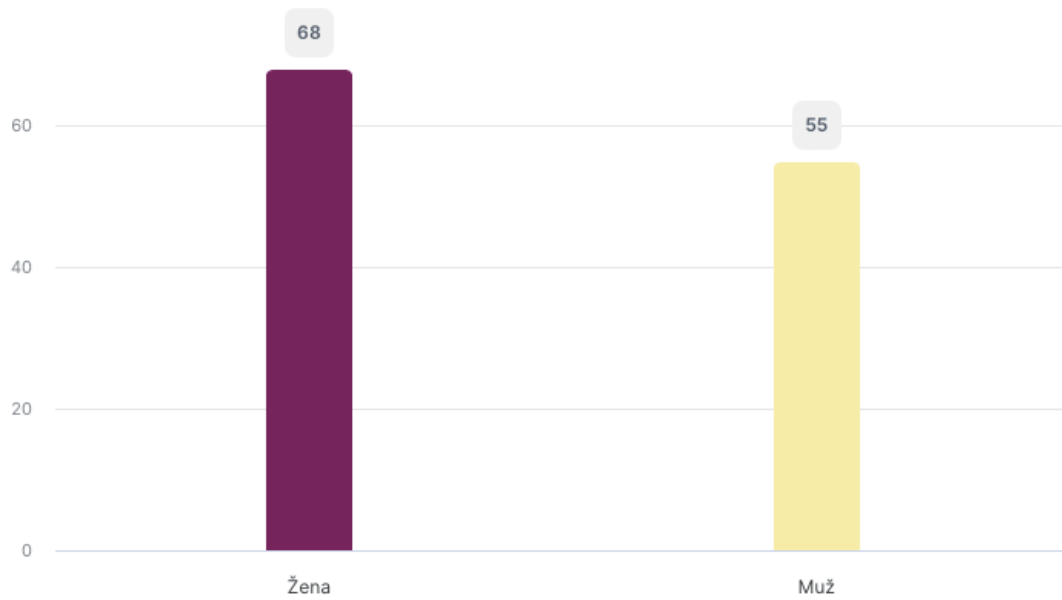
Přílohy

11.7 Seznam příloh

Příloha 1 - Analýza 1. odpovědi z dotazníku	67
Příloha 2 - Analýza 2. odpovědi z dotazníku	67
Příloha 3 - Analýza 3. odpovědi z dotazníku	68
Příloha 4 - Analýza 4. odpovědi z dotazníku	68
Příloha 5 - Analýza 5. odpovědi z dotazníku	69
Příloha 6 - Analýza 6. odpovědi z dotazníku	69
Příloha 7 - Analýza 7. odpovědi z dotazníku	70
Příloha 8 - Analýza 8. odpovědi z dotazníku	70
Příloha 9 - Trasa zájezdu pro 3. den.....	71

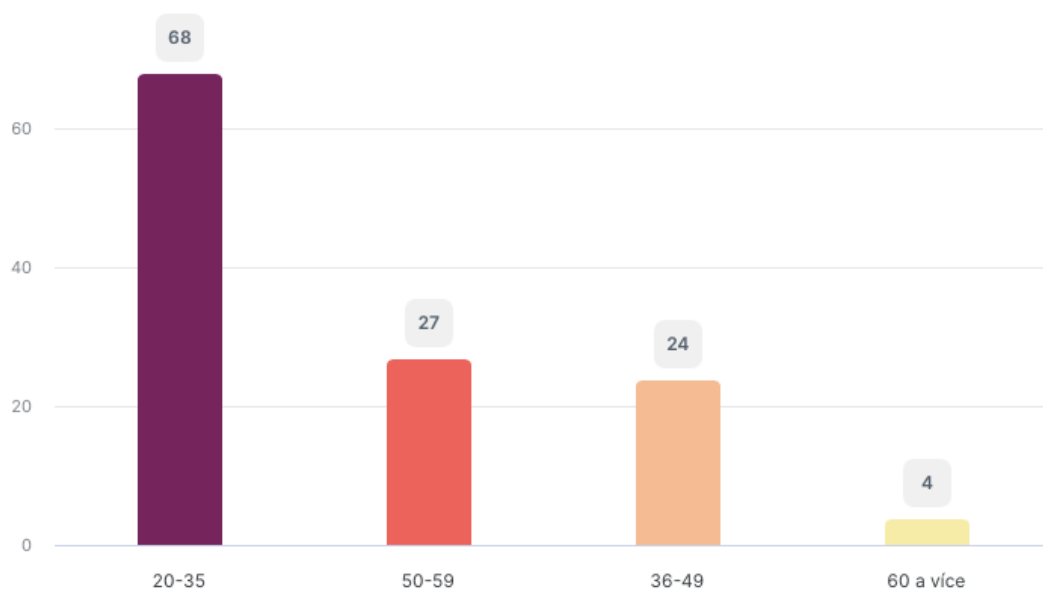
Příloha 1 - Analýza 1. odpovědi z dotazníku

1. Jste muž/žena?

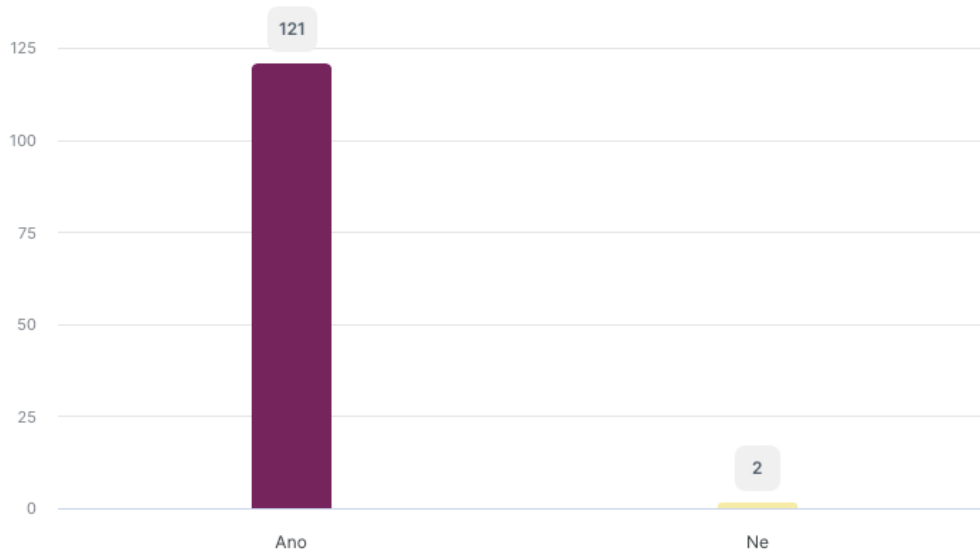
Příloha 2 - Analýza 2. odpovědi z dotazníku

2. Kolik Vám je let?

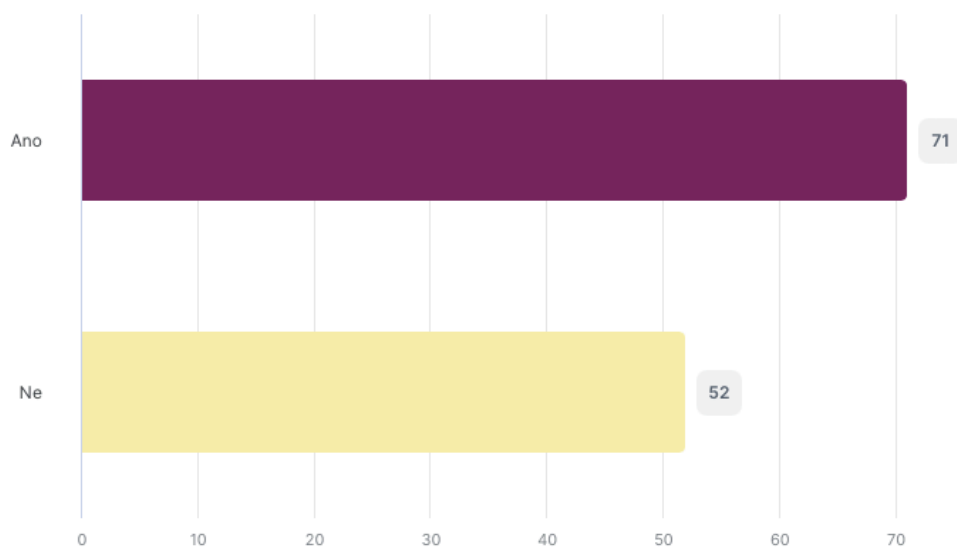
Příloha 3 - Analýza 3. odpovědi z dotazníku

3. Cestujete rád(a)?

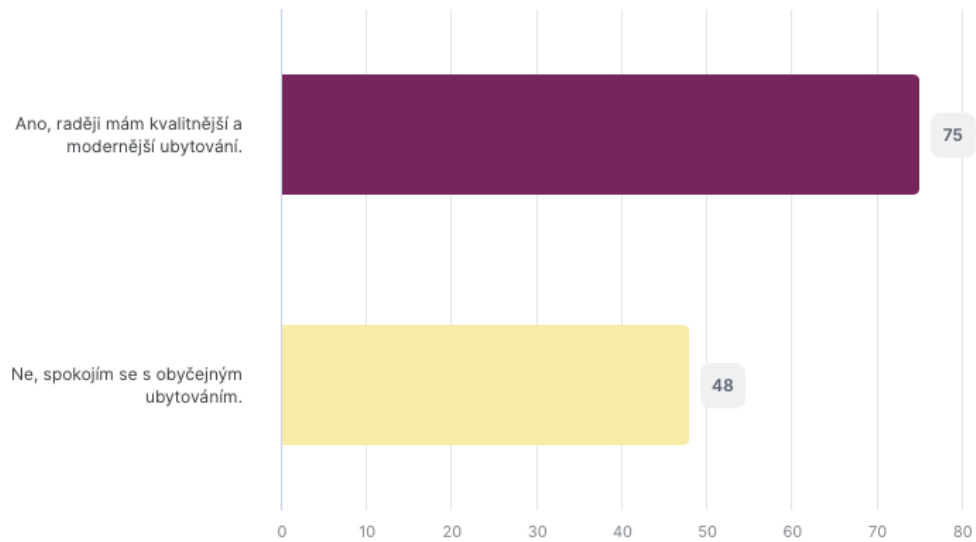
Příloha 4 - Analýza 4. odpovědi z dotazníku

4. Měl(a) byste zájem o poznávací zájezd zaměřený na technické památky?

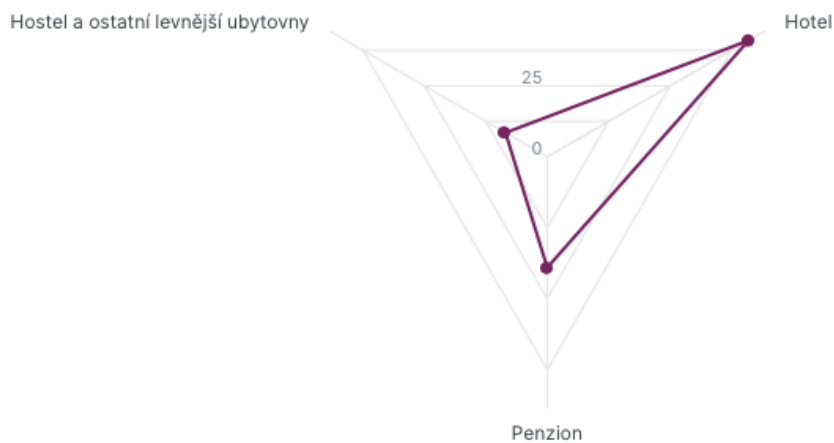
Příloha 5 - Analýza 5. odpovědi z dotazníku

5. Jste ochoten/(na) si připlatit za kvalitu ubytování?

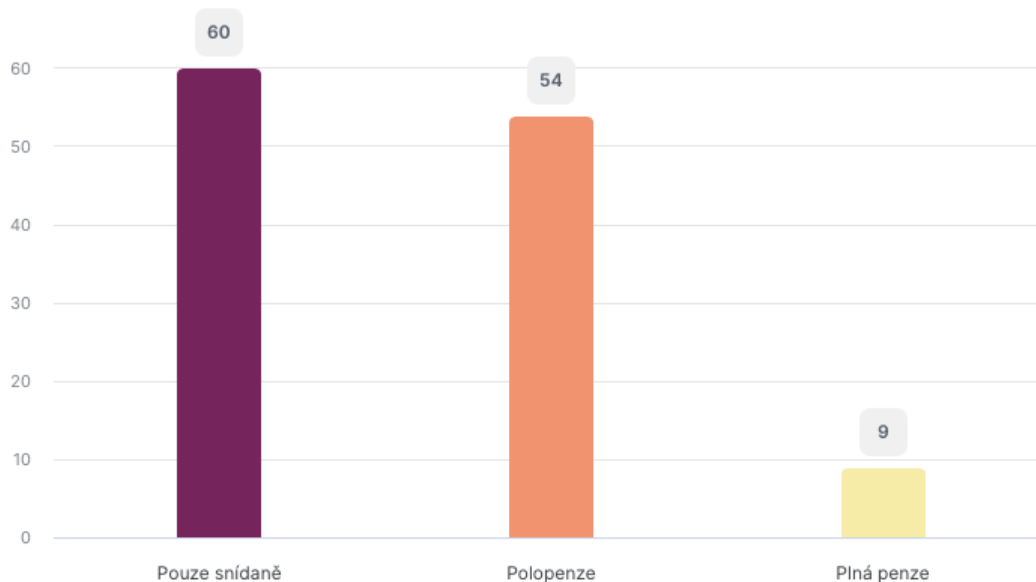
Příloha 6 - Analýza 6. odpovědi z dotazníku

6. Jaký typ ubytování preferujete?

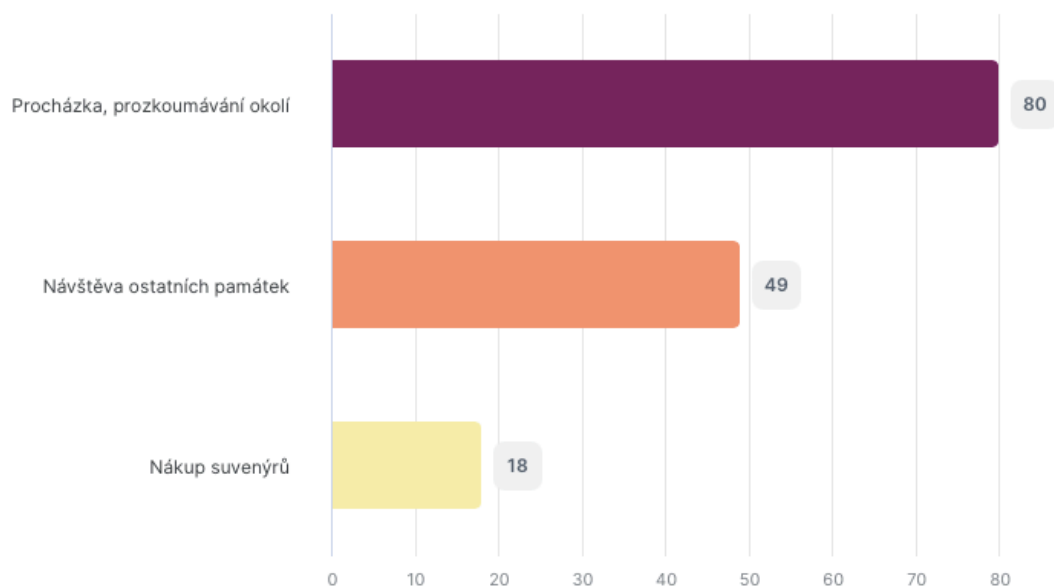
Příloha 7 - Analýza 7. odpovědi z dotazníku

7. V rámci ubytování dáváte přednost jakému typu stravování?

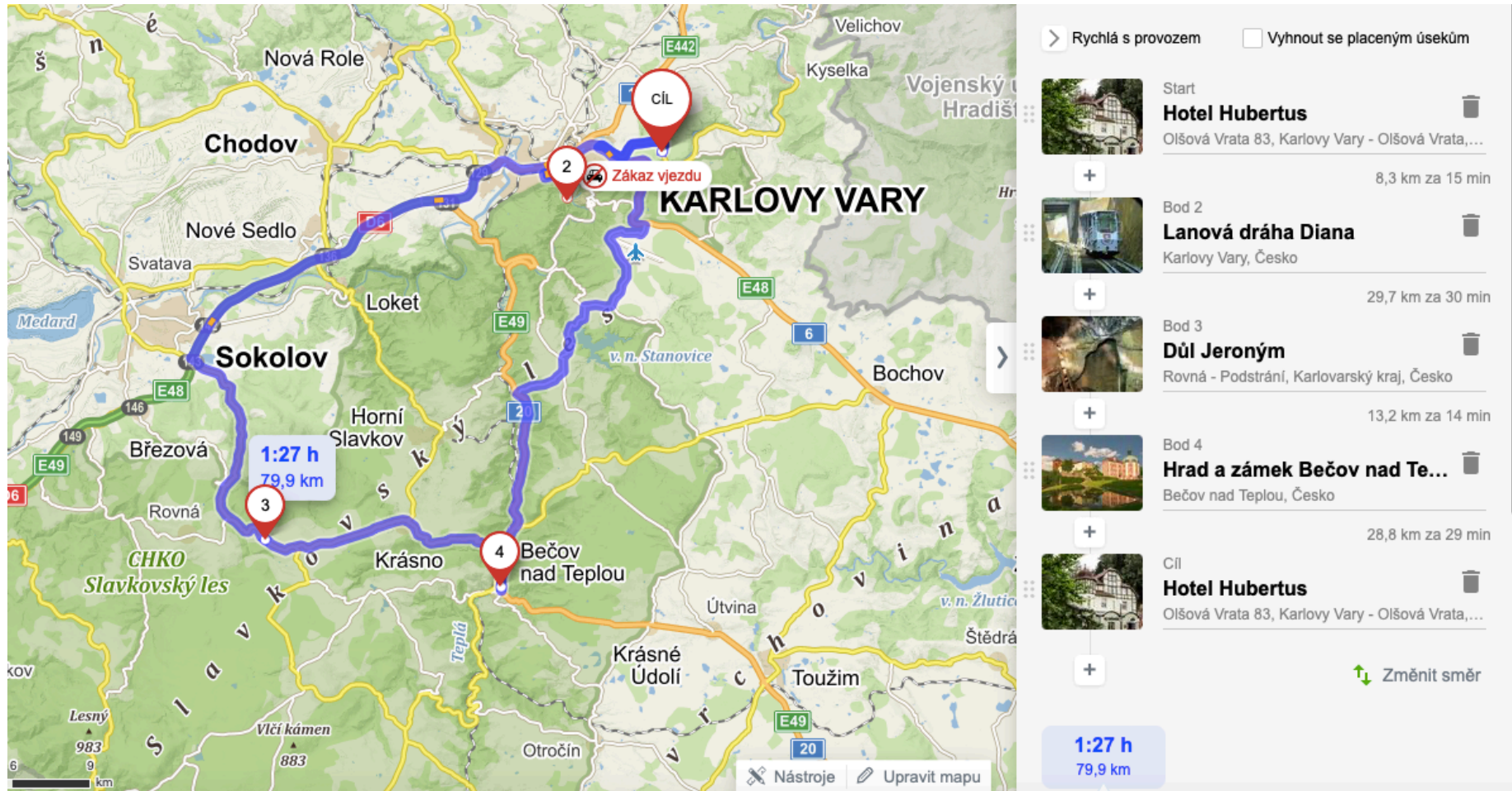
Příloha 8 - Analýza 8. odpovědi z dotazníku

8. Jak využijete volný čas na místě?

Zdroj: survio.com, 2023

Příloha 9 - Trasa zájezdu pro 3. den

zdroj: mapy.cz, 2023